

Strategia Rozwoju Gminy Poświętne na lata 2022-2030

Opracowanie:

Urząd Gminy Poświętne

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy Poświętne na lata 2022-2030 opracowano w oparciu o materiały źródłowe Urzędu Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy Poświętne na lata 2022-2030 zawiera dane według stanu na 31 grudnia 2020 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY POŚWIĘTNE	6
1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	7
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	10
3. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej	13
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych	15
4.1. Ocena sytuacji Gminy	15
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe	17
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	19
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY POŚWIĘTNE	22
1. Misja i wizja	23
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	25
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Poświętne oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	38
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.....	42
6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	45
7. Ramy finansowe i źródła finansowania	48
ZAŁĄCZNIKI.....	50
Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Poświętne	50
Załącznik 2: Wzór ankiety	91
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna	97

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Poświętne na lata 2022-2030 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

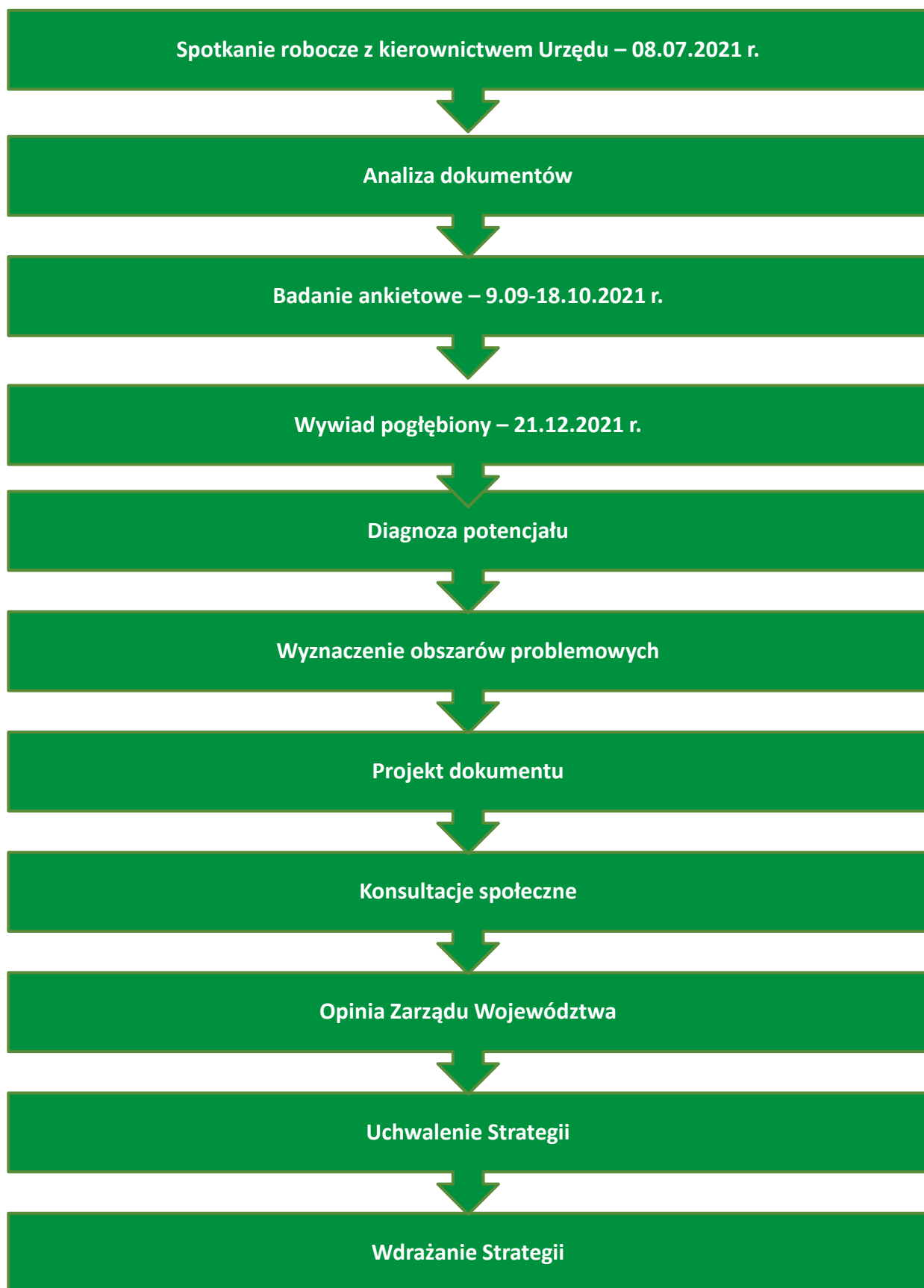
Strategia Rozwoju Gminy Poświętne na lata 2022-2030 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w Gminie Poświętne, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Strategią rozwoju województwa łódzkiego 2030 oraz Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Prace nad Strategią rozpoczęto w maju 2021 roku, kiedy to Wójt Gminy Poświętne podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Kolejnym krokiem było podjęcie uchwały nr XXXVII/223/21 Rady Gminy Poświętne z dnia 25 sierpnia 2021 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Poświętne na lata 2022-2030, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, zmienionej uchwałą nr XLV/268/22 Rady Gminy Poświętne z dnia 18 lutego 2022 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Poświętne na lata 2022-2030, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, którą pogłębiono podczas spotkania diagnostycznego, a także analizując wyniki badania ankietowego. Na tej podstawie wyznaczono obszary problemowe. Następnie wyznaczono cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań, których realizacja wpłynie na osiągnięcie podstawowych celów. W lutym 2022 roku przygotowano projekt Strategii. Następnie projekt dokumentu strategicznego został wyłożony do publicznego wglądu, a w późniejszym etapie zaopiniowany przez Zarząd Województwa Łódzkiego.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym określającym zadania Gminy, na którym opierano się podczas przygotowywania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ponadto dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. 2021 r. poz. 1057).

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią.

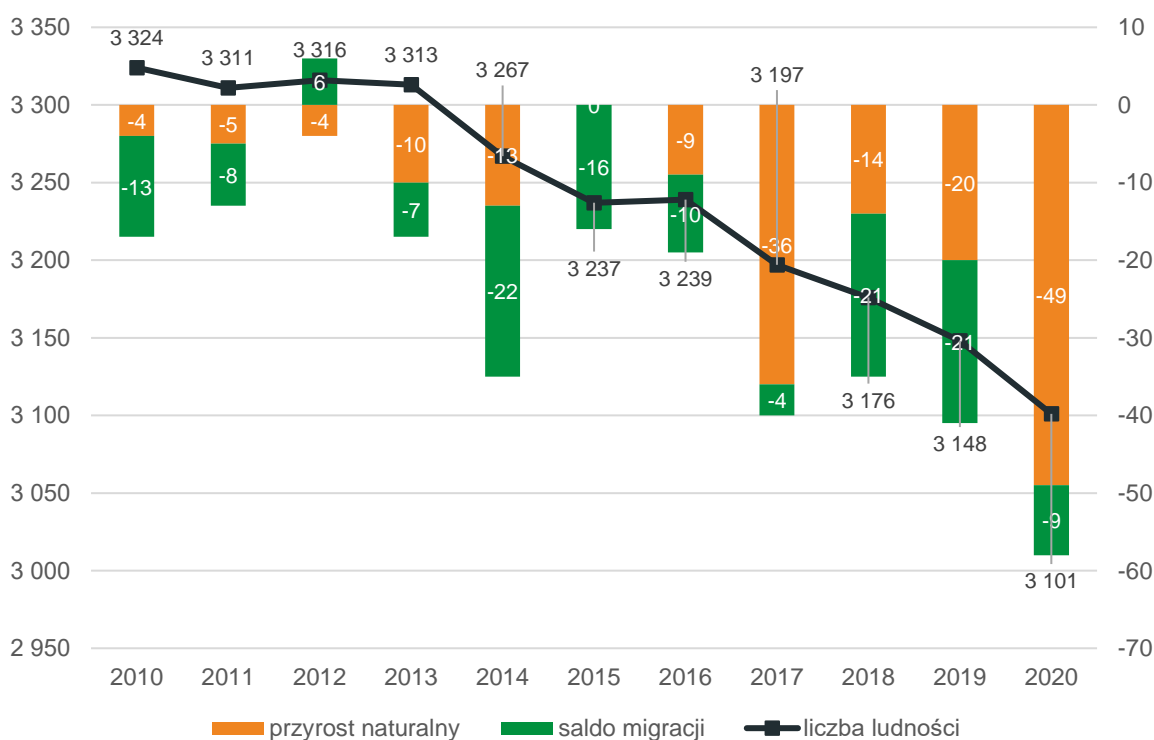

CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY POŚWIĘTNE

1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Gmina Poświętne w roku 2020 liczyła 3 101 mieszkańców¹, co stanowiło 4% społeczeństwa powiatu opoczyńskiego. Analizując zmiany liczby ludności w latach 2010-2020 zauważalna jest wyraźna tendencja spadkowa. Wynika z tego, że Gmina Poświętne się wyludnia i jest to sytuacja charakterystyczna w tym regionie (w powiecie opoczyńskim tylko w gminach Mniszków i Sławno dynamika zmian ludności w latach 2016-2020 wynosiła ponad 100%, co oznacza, że liczba mieszkańców w tych gminach wzrastała). Największy wpływ na zmniejszającą się liczbę mieszkańców Gminy Poświętne ma ujemny przyrost naturalny (więcej zgonów niż urodzeń), który jest prawie 3 razy niższy niż średnio w powiecie. Saldo migracji również kształtuje się na poziomie ujemnym, co potwierdza brak napływu nowych mieszkańców do Gminy. Związane jest to przede wszystkim z wyprowadzką ludzi młodych do dużych miast w poszukiwaniu satysfakcjonującego zatrudnienia, ale także z naturalnego pędu młodzieży do wyrwania się z rodzinnych miejscowości i osiedlenia w mieście. Konieczne jest zatem dążenie do zatrzymania ludzi młodych w Gminie, poprzez choć częściowe zapewnienie dostępu do usług i rozrywek, których poszukują w dużych miastach.

Ryc. 1. Zmiany liczby ludności w Gminie Poświętne w latach 2010-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pogłębiona analiza sytuacji demograficznej w Gminie i całym regionie wskazała na dalsze niekorzystne trendy. Spada liczba mieszkańców w wieku kreatywnym i rośnie wskaźnik senioralnego obciążenia demograficznego. Oznacza to, zmniejszającą się liczbę osób młodych, stanowiących główną siłą napędową jednostki samorządu terytorialnego, a wzrost liczby osób starszych. Ponadto w Gminie Poświętne liczba osób w wieku poprodukcyjnym przekroczyła liczbę

¹ dane na podstawie GUS, nie uwzględniają osób, które mieszkają na terenie Gminy i nie są zameldowane

osób w wieku przedprodukcyjnym o ponad 200 osób. Sytuacja ta może oddziaływać na rynek pracy, a konkretnie na możliwość wystąpienia problemów z zastępowalnością pokoleniową. Ponadto tak duża liczba seniorów skutkuje wzrostem zapotrzebowania na nowe usługi społeczne. Należy zatem wprowadzić racjonalną politykę senioralną, która zaspokoi potrzeby mieszkańców w tym zakresie.

Na terenie Gminy Poświętne działa jedno Przedszkole Samorządowe w Brudzewicach oraz funkcjonują oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych w Poświętnem oraz w Dębie. W Gminie działa także przedszkole niepubliczne „Akademia Malucha”. Poziom upowszechnienia opieki przedszkolnej wynosi 85%. Gmina podjęła działania w celu zwiększenia liczby miejsc przedszkolnych. Na terenie Gminy nie funkcjonują formy opieki skierowane dla dzieci do lat 3 (żłobki, kluby malucha), jednak nie dostrzega się zapotrzebowania w tym zakresie.

Do 2021 roku edukację na poziomie podstawowym zapewniały 3 szkoły: Szkoła Podstawowa wchodząca w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Brudzewicach, Szkoła Podstawowa im. Jana III Sobieskiego w Poświętnem oraz Szkoła Podstawowa w Dębie. Od początku roku szkolnego 2021/2022 nastąpiła zmiana organizacyjna dotycząca szkół podstawowych w Poświętnem i Brudzewicach. Powstał Zespół Szkolno-Przedszkolny w Poświętnem, w którego skład wchodzi: Szkoła Podstawowa im. Jana III Sobieskiego w Poświętnem, Szkoła Filialna w Brudzewicach oraz Samorządowe Przedszkole. Liczba dzieci uczęszczających do szkół na terenie Gminy utrzymuje się na podobnym poziomie w ostatnich latach (2016-2020). Wyniki egzaminów w dużej mierze świadczą o poziomie nauczania. W przypadku egzaminów z języka polskiego oraz matematyki uczniowie osiągają podobne wyniki do średnich w powiecie. Dostrzega się jednak konieczność podniesienia wyników egzaminów z języka angielskiego, które znacznie odbiegają od średnich powiatowych i wojewódzkich. Obserwuje się duży spadek pokrycia subwencją oświatową wydatków w dziale oświata i wychowanie. W 2020 roku stopień pokrycia wyniósł 62%. Oznacza to duże obciążenie budżetu Gminy związane z koniecznością utrzymania szkół ze środków własnych. Gmina aktywnie angażuje się w pozyskiwanie środków ze źródeł zewnętrznych na rozwój edukacji. W tym zakresie udało się zrealizować wiele projektów, dzięki którym możliwe były remonty czy doposażenie szkół oraz prowadzenie szkoleń podnoszących kompetencje nauczycieli.

Zadania z zakresu upowszechniania kultury wśród mieszkańców Gminy Poświętne pełni Gminny Ośrodek Kultury. Podmiot współuczestniczy w organizacji imprez i wydarzeń kulturalnych na terenie Gminy w tym dożynek, występów grup artystycznych czy koncertów. Dostrzega się potencjał w rozwoju działalności tej jednostki. Na terenie Gminy działa również Gminna Biblioteka Publiczna w Poświętnem wraz z filią w Dębie, która oprócz standardowej działalności organizuje również zajęcia dla dzieci (głównie plastyczne i literackie). Na terenie Gminy Poświętne aktywność kulturalną umożliwiają również świetlice wiejskie, wśród których część wymaga remontu (termomodernizacja, doposażenie).

Corocznie, w każdą ostatnią niedzielę września w Studziannej odbywa się odpust św. Michała. Jest to największe tego typu wydarzenie w kraju, wyróżniające Gminę Poświętnę. Odpust przyciąga kilkanaście tysięcy osób z całej Polski. Wydarzenie to jest jednym z największych tego typu imprez w Polsce oraz jednym łączącym uroczystość kościelną z jarmarkiem. Na jarmark oprócz turystów zjeżdżają także artyści, twórcy i rzemieślnicy, którzy na gościńcu przy Bazylice

rozkładają swoje stragany z regionalnymi potrawami czy rękodziełem. Ponadto Sanktuarium jest miejscem kultu, stanowiące jedno z najważniejszych miejsc pielgrzymkowych w Polsce. Lecz nie jest to jedyne cykliczne wydarzenie odbywające się na terenie Gminy. Wyróżnia się również imprezy takie jak: Tańce, hulanki na dechach, Święto Pieczonego Ziemniaka, Wianki w Dębie, Festiwal Pieroga w Anielinie, rajd rowerowy czy uroczystości związane z mjr Henrykiem Dobrzańskim „Hubalem” (rocznica urodzin, śmierci). Imprezy te podnoszą wartość kulturalną Gminy i służą jej promocji. W Gminie odbywają się również lokalne imprezy organizowane przez sołectwa, w których uczestniczą w przeważającej części ich mieszkańcy.

Z kolei upowszechnianiem sportu zajmuje się Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji. Na terenie Gminy w różnych miejscowościach zlokalizowane są obiekty sportowe, place zabaw czy siłownie zewnętrzne. Dostrzega się jednak potrzebę rozbudowy bazy sportowej w postaci nowych boisk wielofunkcyjnych i skate parku.

W Gminie Poświętne funkcjonują organizacje pożytku publicznego, w tym stowarzyszenia, ochotnicze straże pożarne i koła gospodyń wiejskich. Organizacje te wspierają rozwój Gminy i jej mieszkańców, promują Gminę oraz umożliwiają swoim członkom rozwój pasji i zainteresowań. Gmina wspomaga stowarzyszenia w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, dzięki czemu organizacje te mogą się rozwijać i prowadzić coraz szerszą działalność na rzecz Gminy Poświętne i jej mieszkańców. Liczba działających na terenie Gminy organizacji pozarządowych jest niższa niż średnio w powiecie i województwie. Należy wziąć pod uwagę zastosowanie wsparcia dla mieszkańców w zakresie tworzenia nowych organizacji pozarządowych i ich funkcjonowania.

Gmina jest również członkiem stowarzyszeń i związków takich jak: Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie Dolina Pilicy (wspólna promocja regionu), Związek Gmin Wiejskich, Ogólnopolska Federacja Przedsiębiorców i Pracodawców.pl oraz Polska Sieć Odnowy i Rozwoju Wsi.

Zadania z zakresu ochrony zdrowia na terenie Gminy Poświętne świadczy Gminny Ośrodek Zdrowia w Poświętnem n/Pilicą-filia SP ZOZ Szpitala Powiatowego im. Edmunda Biernackiego w Opocznie. Funkcjonuje w nim gabinet medycyny szkolnej, gabinet pielęgniarstwa środowiskowej oraz poradnie lekarza POZ. Jednak poziom zapewnienia opieki zdrowotnej dla mieszkańców Gminy jest niewystarczający. Występują tutaj problemy takie jak utrudniony dostęp do lekarza pierwszego kontaktu czy brak lekarzy specjalistów.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Poświętnem boryka się z problemem braków kadrowych. Ośrodek od kilku lat mocno rozwija swoją działalność pozyskując dofinansowania zewnętrzne i angażując się w projekty skierowane do mieszkańców. Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej jest wyższa niż średnio w innych gminach powiatu i województwa.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Gmina Poświętne charakteryzuje się dobrym położeniem komunikacyjnym. Przez jej centralną część na osi wschód-zachód biegnie droga krajowa nr 48. Na niewielkim fragmencie przez teren Gminy przebiega także droga wojewódzka nr 726. Ponadto sieć dróg tworzą również 3 drogi powiatowe oraz prawie 70 km dróg gminnych. Taki układ drogowy umożliwia bezproblemowy przyjazd do Gminy z zewnątrz oraz swobodne przemieszczanie się pomiędzy gminnymi miejscowościami w jej północnej części. Bariere komunikacyjną stanowi jednak brak połączenia drogowego z północnej do południowej części Gminy, ze względu na duży obszar zalesienia, podlegający ochronie przyrody. W związku z tym znacznie ograniczony jest dojazd do miejscowości Dęba, Dęborzeczek i Buczek. Ponadto część dróg jest w niezadawalającym stanie technicznym, przy niektórych brakuje chodników i oświetlenia. Konieczne jest zatem prowadzenie działań remontowych zgodnie z bieżącymi potrzebami oraz rozbudowa infrastruktury towarzyszącej drogom, w tym ścieżek rowerowych, co będzie miało wpływ na podniesienie bezpieczeństwa komunikacyjnego.

Pod względem dostępności infrastruktury sieciowej sytuacja mieszkańców Gminy jest różnicowana. Gmina zwodociągowana jest w bardzo wysokim stopniu, a dostęp do sieci ma prawie 98% mieszkańców (więcej niż średnio w powiecie i województwie). Z kolei zupełnie odwrotnie kształtuje się poziom skanalizowania Gminy, gdzie dostęp do kanalizacji ma 20% mieszkańców (w powiecie i województwie ~65%). W miejscowości Poświętne zlokalizowana jest oczyszczalnia ścieków komunalnych, której przepustowość jest wystarczająca, jednak należy mieć na uwadze, iż może okazać się konieczne zwiększenie jej, w sytuacji zwiększenia ilości odprowadzanych ścieków (więcej podłączonych mieszkańców). Mieszkańcy Gminy nie mają dostępu do sieci gazowej. Mimo iż sieć wodno-kanalizacyjna jest w dobrym stanie technicznym, niezbędne jest kontrolowanie jej jakości oraz monitorowanie stacji uzdatniania wody i ich bieżąca rozbudowa oraz modernizacja.

W Gminie realizowany jest program „Cyfrowa Gmina” dążący do wyeliminowania terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego Internetu o wysokich przepustowościach.

Gmina realizuje zadania z zakresu ochrony środowiska, w ramach których przystąpiła do programów takich jak Czyste Powietrze czy „Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest (...)”. Ponadto część budynków użyteczności publicznej poddana została termomodernizacji. Planuje się poddanie pozostałych obiektów termomodernizacji oraz rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy. W tym zakresie konieczne jest prowadzenie edukacji ekologicznej mieszkańców i zachęcanie ich do wymiany źródeł ciepła na bardziej ekologiczne.

Należy podkreślić, iż jakość powietrza w Gminie jest dobra, co bardzo cenią sobie jej mieszkańcy. Wpływ na to ma m.in. duża powierzchnia terenów leśnych, brak dużych i uciążliwych zakładów przemysłowych w Gminie i jej najbliższym sąsiedztwie. Gmina charakteryzuje się również niedużym ruchem drogowym. Czynniki te oraz położenie Gminy sprawiają, iż wskaźniki zanieczyszczenia powietrza nie przekraczają określonych przepisami norm, co dodatkowo

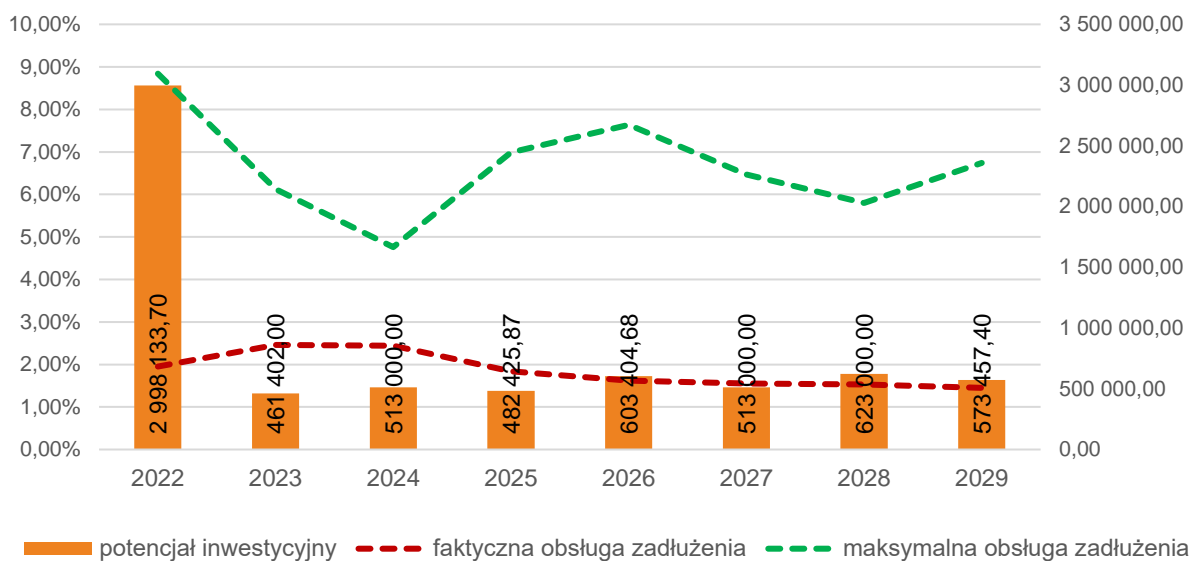
podnosi walory Gminy, jako miejsca, w którym warto wypocząć i gdzie można oddychać świeżym powietrzem.

O poziomie przedsiębiorczości danej jednostki samorządu terytorialnego świadczy między innymi liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na jej terenie. W 2020 roku na terenie Gminy Poświętne zarejestrowanych było 195 podmiotów gospodarczych. Na przestrzeni wcześniejszych 5 lat, liczba ta wzrosła o 4 przedsiębiorstwa. Jednocześnie firmy działające na terenie Gminy Poświętne stanowią niecałe 4% spośród wszystkich przedsiębiorstw zarejestrowanych w powiecie opoczyńskim, co świadczy o niskiej aktywności przedsiębiorstw na terenie Gminy.

Analiza rynku pracy poprzez zbadanie kształtowania się liczby osób bezrobotnych wykazała, iż Gmina Poświętne charakteryzuje się korzystniejszą sytuacją niż powiat i województwo ze względu na niższą liczbę zarejestrowanych osób bezrobotnych. Część mieszkańców Gminy Poświętne, pracuje poza jej granicami. Ośrodkami konkurencyjnymi pod względem rynku pracy dla Gminy jest Opoczno i Tomaszów Mazowiecki.

Na terenie Gminy nie zostały wyznaczone tereny inwestycyjne. W związku z tym, iż duża część powierzchni Gminy pokryta jest formami ochrony przyrody wyklucza się na jej terenie lokalizację zakładów mogących niekorzystnie oddziaływać na środowisko. Powyższe czynniki wskazują na niewielki potencjał do rozwoju przedsiębiorczości na terenie Gminy. Jednak możliwe jest stosowanie zachęt do zakładania działalności oraz stosowanie wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw.

Obszar gospodarki związany jest także ze stanem finansów samorządowych jednostki. Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Poświętne na lata 2022-2029 zgodnie z uchwałą nr XXXVIII/224/21 Rady Gminy Poświętne z dnia 30 września 2021 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Poświętne na lata 2021-2029. Pozwala on na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych Gminy w przyszłości. Obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Poświętne pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań. Ponadto potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2022- 2029 wyniesie około 6,77 mln zł.

Ryc. 2. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Poświętne na lata 2022-2029

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały nr XXXVIII/224/21 Rady Gminy Poświętne z dnia 30 września 2021 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Poświętne na lata 2021-2029.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Gmina Poświętne należy do powiatu opoczyńskiego i położona jest w północno-wschodniej części województwa łódzkiego. Gmina znajduje się w obszarze oddziaływania ośrodków subregionalnych tj. miast Tomaszowa Mazowieckiego i Opoczna. Trzecim większym ośrodkiem miejskim i przemysłowym oddziaływującym na Gminę jest Rawa Mazowiecka. Dojazd z centrum Gminy do każdego z tych miast zajmuje około 30 min samochodem. Przemieszczanie się wewnątrz Gminy umożliwia linia autobusowa. Przez teren Gminy biegną tory kolejowe, jednak najbliższy dworzec kolejowy znajduje się w Drzewicy (w odległości około 16 km od siedziby Gminy).

Powierzchnia Gminy pokryta jest w dużej części lasami – stanowią one 58,5% pokrycia terenu i dają potencjał do rozwoju przemysłu drzewnego. Z kolei użytki rolne zajmują ponad 35% powierzchni Gminy. Dostrzega się jednak zagrożenie związane z zanikaniem rolnictwa. Należy zatem wykorzystać potencjał związany z przemysłem rolnym oraz popularną na terenie Gminy uprawą borówki amerykańskiej i odwrócić niekorzystny trend.

Wzdłuż północno-zachodniej granicy Gminy biegnie rzeka Pilica. Ponadto duża część Gminy objęta została formami ochrony przyrody. Północ i centrum Gminy leży w granicach Spalskiego Parku Krajobrazowego, którego otulina pokrywa prawie cały jej obszar (poza wsiami Dęboreczka, Dęba i Buczek położonymi w południowej części Gminy). Tereny zabudowy mieszkaniowej w miejscowości Poświętne i okolicznych wiosek zostały wyłączone z obszaru chronionego. W Gminie wyróżnia się także Obszary Natura 2000, w tym obszar specjalnej ochrony ptaków „Dolina Pilicy” i specjalny obszar ochrony siedlisk „Dolina Dolnej Pilicy”. Na terenie Gminy występują również pomniki przyrody oraz użytki ekologiczne. Takie bogactwo lasów oraz obszarów chronionych niezwykle podnosi walory przyrodniczo-krajobrazowe Gminy.

Gminę Poświętne charakteryzują również bardzo bogate dzieje i występowanie na jej terenie zabytków i obiektów kulturowych ciekawych z punktu widzenia historii, architektury i tradycji. Historia Gminy związana jest przede wszystkim z wojnami, zwłaszcza II wojną światową. Na terenie Gminy nakręconych zostało kilkanaście filmów i seriali, a wśród nich: „Jak rozpętałem II wojnę światową”, „Czterej pancerni i pies”, „Pieniądze to nie wszystko”, „Katyń” czy „Bitwa warszawska 1920”. W nawiązaniu do tych wydarzeń w różnych częściach Gminy zlokalizowane zostały tablice informacyjne, nawiązujące do bogatego dorobku Gminy.

Powyższe czynniki, a więc bogactwo lasów charakteryzujących się niezwykle wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, rzeka Pilica oraz ciekawa historia Gminy podnosząca jej wartość kulturową dają razem potencjał do rozwoju turystyki. W związku z tym zaczęły powstawać przystanki kajakowe oraz wyznaczonych zostało kilka tras pieszych, rowerowych i konnych, lecz dostrzega się zasoby sprzyjające kontynuacji tych działań i rozwojowi całej bazy turystyczno-wypoczynkowej. W turystyczny rozwój Gminy wpisują się także imprezy kulturalne, odbywające się na jej terenie i podnoszące jej rozpoznawalność.

Dostrzega się potencjał w utworzeniu na terenie Gminy tzn. szlaku filmowego, którego trasa przebiegałaby przy wszystkich najważniejszych miejscach kulturowo-historycznych Gminy

oraz w otoczeniu niezwykłych walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Powstanie szlaku wiązałoby się z rozwojem infrastruktury turystycznej w Gminie, m.in. poprzez utworzenie parkingów, miejsc wypoczynku, zwiększeniem liczby tablic informacyjnych itp.

Polityka przestrzenna Gminy oparta jest na decyzjach o warunkach zabudowy. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które powinno być nadrzędnym dokumentem planistycznym w Gminie Poświętne uchwalone zostało w 2002 roku. Wejście w życie ustawy o panowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w 2003 roku zmieniło postrzeganie Studium, znacznie rozszerzając i doprecyzowując jego zakres. Ze względu na to, że Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Poświętne zostało przyjęte na podstawie wcześniejszej ustawy, należy uznać, że jest ono nieaktualne. Ponadto Gmina Poświętne nie posiada miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Brak planów miejscowych, a tym samym korzystanie z alternatywy w postaci decyzji o warunkach zabudowy może utrudniać racjonalną politykę przestrzenną władzom samorządowym, ponieważ rodzi to możliwość przypadkowych i rozproszonych lokalizacji inwestycji, niekoniecznie zgodnych z ładem przestrzennym. W związku z tym rekomenduje się uregulowanie gminnej polityki przestrzennej, aby osiągnęła spójność z planami zagospodarowania przestrzennego regionu.

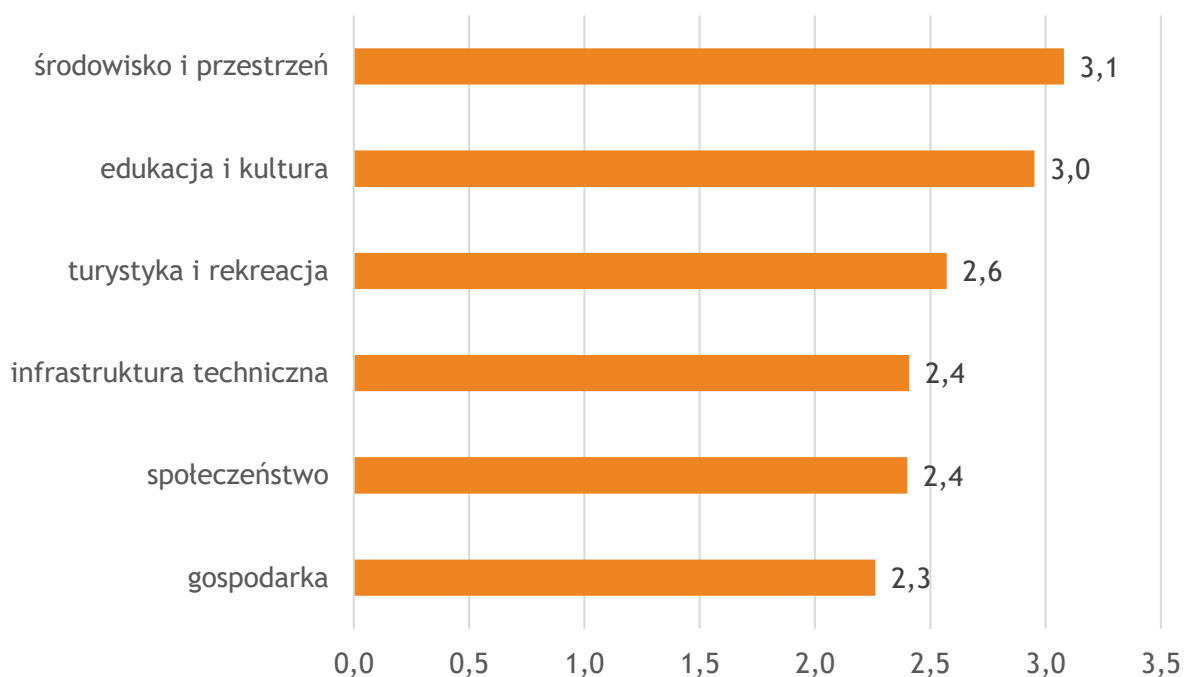
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Poświętne przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza on-line. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Badania prowadzone były w dniach od 9 września do 18 października 2021 roku.

Respondenci odpowiadali na 8 pytań z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. Łącznie zebrano 48 ankiet, z których większą część respondentów stanowiły kobiety (66,7%). Pod względem wieku mieszkańców, najwięcej z nich było w przedziale 46-55 lat (27,1%), a 64,6% wszystkich respondentów było osobami pracującymi. Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik 2 do opracowania.

4.1. Ocena sytuacji Gminy

W Gminie Poświętne w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena bardzo zła, a 5 to ocena bardzo dobra, mieszkańcy najlepiej oceniają działania w środowiska i przestrzeni (średnia ocena wynosiła 3,1), z kolei najgorzej gospodarkę (średnia ocena wynosiła 2,3). Pozostałe obszary ocenione zostały w przedziale od 2,4 do 3,0. Średni wynik Gminy dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 2,6.

Ryc. 3. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Tabela poniżej przedstawia najlepiej i najgorzej oceniane elementy przez ankietowanych w poszczególnych obszarach. Najniżej oceniona ze wszystkich obszarów została sieć gazowa, której brakuje w Gminie (1,09). Mieszkańcy wskazywali również na duży problem w zakresie możliwości uzyskania zatrudnienia na terenie gmin, rozwoju odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy, dostępu do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej, wsparcia osób starszych i niesamodzielnych oferowanego przez gminę, bezpieczeństwa przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych, systemu ścieżek rowerowych. Elementy te uzyskały średnią ocenę poniżej 2, co oznacza, że mieszkańcy mają w stosunku do nich niską i bardzo niską opinię.

Tabela 1. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

Obszar	Najlepiej oceniane:	Najgorzej oceniane:
Społeczeństwo	Bezpieczeństwo publiczne	Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej
Gospodarka	Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy	Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy
Środowisko i przestrzeń	Jakość powietrza	Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy
Infrastruktura techniczna	Stan dróg w gminie	Jakość sieci gazowej
Turystyka i rekreacja	Atrakcyjność turystyczna gminy	System ścieżek rowerowych
Edukacja i kultura	Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych Dostęp do edukacji przedszkolnej	Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

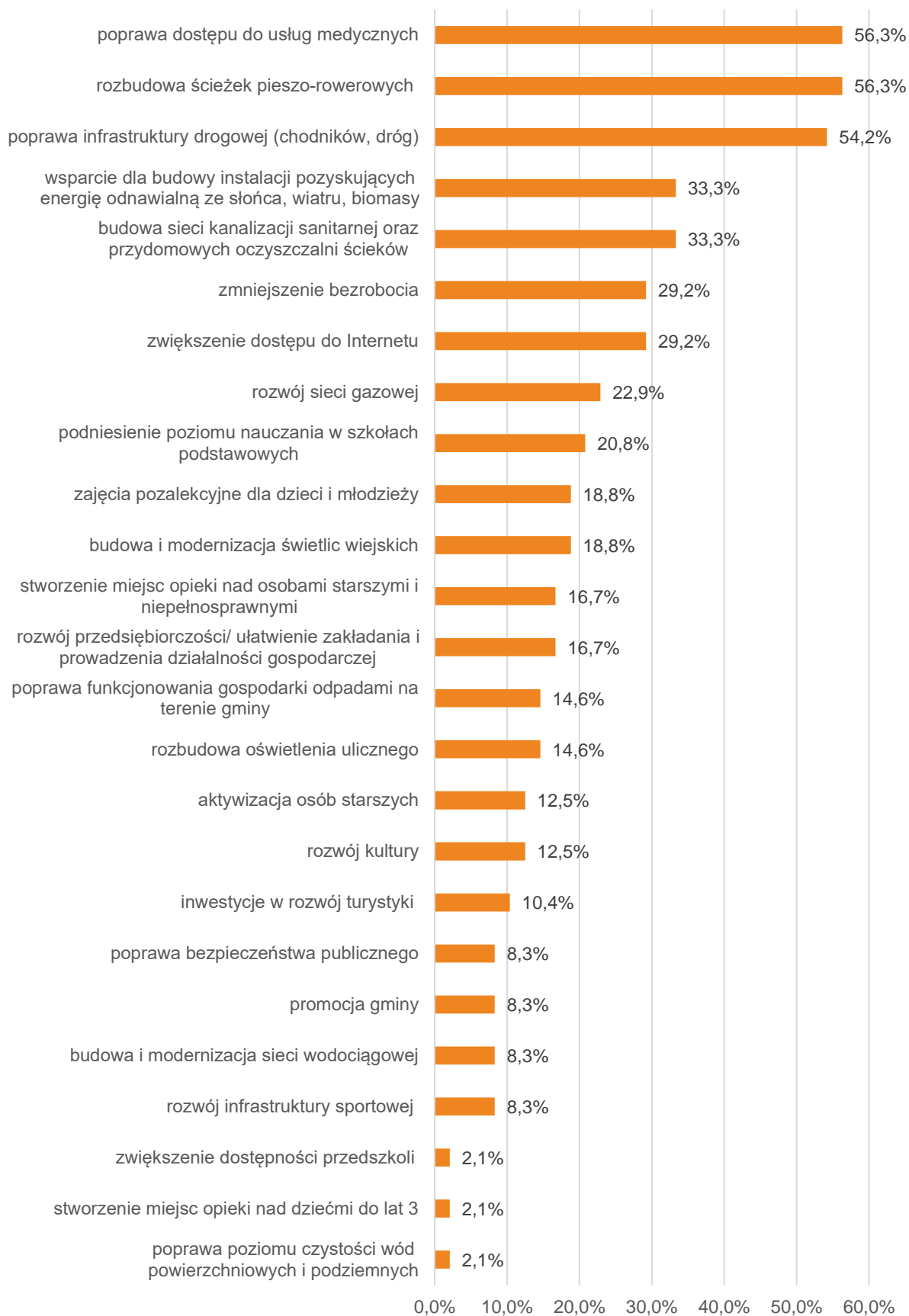
Wskazać należy, że żadna dziedzina funkcjonowania Gminy nie została wyróżniona średnią oceną bardzo dobrą. Najwyższą ocenę wśród mieszkańców zdobyła jakość powietrza w Gminie (4,38) i walory środowiska przyrodniczego (4,33). Pozostałe pozytywnie oceniane aspekty (średnia powyżej 3) to: atrakcyjność turystyczna Gminy i jej estetyka, czystość terenów zieleni, wód powierzchniowych i terenów przylegających, jakość sieci wodociągowej, system odbioru odpadów, dostęp do edukacji przedszkolnej i szkół podstawowych oraz bezpieczeństwo publiczne na terenie Gminy.

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

Jednym z pytań zadanych w ankiecie było wskazanie elementu, który miałby zostać wizytówką Gminy. Wskazuje ono również na pożądane priorytety rozwoju według mieszkańców. Najczęściej mieszkańcy wskazywali na walory przyrodnicze Gminy i wynikający z nich potencjał do rozwoju turystyki i rekreacji, w tym zagospodarowanie terenów nad rzeką i wykorzystanie dużej powierzchni pokrytej przez lasy. Mieszkańcy podkreślają również wyjątkowość Sanktuarium znajdującego się w Studziannej oraz pozostałych zabytków. Ankietowani w odpowiedziach podkreślali również znaczenie rozwoju promocji Gminy oraz niespotykaną czystość powietrza.

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy. Wśród najczęściej pojawiających się odpowiedzi znalazła się poprawa dostępu do usług medycznych, rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych oraz poprawa infrastruktury drogowej – elementy te zebrały ponad 50% głosów. Następnie często zaznaczanymi aspektami były: budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków i wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy (ponad 33% odpowiedzi), zwiększenie dostępu do Internetu i zmniejszenie bezrobocia (ponad 29% wskazań).

Z kolei najmniej priorytetowe według mieszkańców komponenty to: poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych, stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, zwiększenie dostępności przedszkoli.

Ryc. 4. Główne priorytety rozwoju Gminy Poświętne według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ona porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizy dokonano w oparciu o:

- 1) wnioski z opisu charakterystyki Gminy;
- 2) dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Gminy oraz ze źródeł zewnętrznych;
- 3) wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w dniach od 9 września do 18 października 2021 roku;
- 4) wywiad pogłębiony, który odbył się w dniu 21 grudnia 2021 roku.

Analizę SWOT dla Gminy Poświętne przedstawia poniższe zestawienie.

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZE	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• potencjał do rozwoju turystyki dzięki bogatej historii oraz walorom przyrodniczym (rzeka i tereny okoliczne, lasy);• wysoka jakość powietrza na terenie Gminy;• duża liczba wydarzeń kulturalnych odbywających się na terenie Gminy, zapewniająca rozrywkę mieszkańcom oraz przyciągająca turystów (w szczególności odpust św. Michała);• bogactwo zabytków, w szczególności Sanktuarium w Studziannej;• dobra dostępność komunikacyjna dzięki drodze krajowej nr 48 przebiegającej przez centralną część Gminy;• bliskość ośrodków miejskich i przemysłowych (Tomaszów Mazowiecki, Opoczno) i położenie między dwoma dużymi miastami (Piotrków Trybunalski i Radom);	<ul style="list-style-type: none">• nieuregulowana polityka przestrzenna (nieaktualne Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego i brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego);• brak połączenia drogowego przez Gminę Poświętne do miejscowości znajdujących się w jej południowej części, (Dęba, Dęborzeczek i Buczek);• niekorzystne trendy demograficzne – odpływ mieszkańców z terenu całego regionu, ujemny przyrost naturalny i saldo migracji, zmniejszająca się liczba osób w wieku kreatywnym, wzrost senioralnego obciążenia demograficznego (liczba osób w wieku poprodukcyjnym wyższa niż liczba osób w wieku przedprodukcyjnym);• niski rozwój przedsiębiorczy Gminy – niewielka liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych;• niski stopień skanalizowania Gminy;

• funkcjonująca na terenie Gminy komunikacja autobusowa, ułatwiająca mieszkańcom przemieszczanie się pomiędzy miejscowościami w Gminie; • niższy niż średnio w powiecie i województwie udział osób bezrobotnych; • funkcjonujący na terenie Gminy Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, do którego mieszkańcy mogą oddawać odpady zebrane w sposób selektywny; • opieka przedszkolna zapewniana przez Przedszkole Samorządowe oraz oddziały przedszkolne przy 2 szkołach podstawowych; • odbywające się imprezy lokalne, kierowane do społeczności sołectw; • dobra współpraca Gminy z organizacjami samorządowymi; • przynależność do LGD „Dolina Pilicy” – wspólna promocja regionu.	• brak gazyfikacji Gminy; • brak form opieki dla dzieci do lat 3; • niższe niż średnio w powiecie wyniki egzaminu ósmoklasisty; • zmniejszająca się subwencja oświatowa, niepozwalająca na pokrycie kosztów edukacji podstawowej; • niewystarczająca opieka zdrowotna (utrudniony dostęp do lekarza pierwszego kontaktu, brak lekarzy specjalistów); • niewystarczająca baza hotelowo-gastronomiczna.

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

SZANSE

- wykorzystanie rosnącego potencjału intelektualnego w Gminie, zaangażowanie zasobów ludzkich mieszkańców do wspólnych działań;
- rozwój oferty turystycznej w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe Gminy;
- stopniowa zmiana mentalnego nastawienia społeczności do współodpowiedzialności za lokalną wspólnotę, partycypowania i aktywności społecznej;
- programy rządowe;
- pozyskiwanie dofinansowań z perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2021-2027;
- pozyskiwanie zewnętrznych funduszy na finansowanie projektów i inwestycji w obszarze społecznym;
- wsparcie z programów rządowych i z Unii Europejskiej na rzecz ochrony środowiska, np. „Czyste powietrze”;
- edukacja ekologiczna mieszkańców, a w konsekwencji proekologiczna zmiana nawyków społeczeństwa.

ZAGROŻENIA

- odpływ ludności z terenu całego regionu;
- ograniczony wpływ na infrastrukturę drogową wojewódzką, krajową, powiatową – potencjalne trudności w skomunikowaniu dróg;
- niewystarczające środki na rozwój infrastruktury technicznej;
- rozwój czynników zanieczyszczających środowisko (wzrost natężenia ruchu drogowego i obciążenia turystycznego);
- silna antropopresja mająca wpływ na środowisko przyrodnicze – pogłębiające się zmiany klimatyczne;
- trudności związane z adaptacją do zmian klimatu;
- zwiększające się koszty utrzymania szkół;
- reformy edukacji;
- zmieniające się przepisy prawne dotyczące samorządów, nakładające na samorządy nowe obowiązki, bez konkretnych narzędzi wykonawczych,
- konsekwencje społeczne i gospodarcze jako następstwo pandemii (wzrost bezrobocia, spadek poziomu przedsiębiorczości, spadek jakości nauczania na skutek zdalnego nauczania, zaburzenia depresyjne społeczeństwa).

CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY POŚWIĘTNE

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Poświętne na lata 2022-2030 jest dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację Gminy. Zwrócono uwagę zarówno na mocne strony, jak i obszary problemowe. W procesie strategicznym stworzono misję oraz wizję Gminy Poświętne, które stanowiły drogowskaz dla wyznaczania celów strategicznych.

Misja jest to element strategii, który ukazuje najważniejsze kierunki rozwoju Gminy. Koncentruje się ona na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom Gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie co jest naszym priorytetem?

Uwzględniając przyjęte założenia misja Gminy Poświętne brzmi następująco:

Gmina Poświętne działając w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju zapewnia swoim mieszkańcom wysoką jakość życia. Jest to również obszar przyjazny dla turystów i inwestorów, wykorzystujący swoje dogodne położenie komunikacyjne oraz walory przyrodniczo-kulturowe.

W procesie powstawania dokumentu istotne jest również stworzenie wizji, czyli obrazu Gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Wizja ukazuje Gminę Poświętne w perspektywie strategicznej, zmienionej poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez władze celów.

Wizja Gminy:

- obrazuje stan docelowy Gminy w 2030 roku,
- ukazuje aspiracje władz i mieszkańców Gminy,
- jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

Wizja Gminy Poświętne brzmi następująco:

W 2030 roku Gmina Poświętne jest miejscem rozpoznawalnym w regionie, chętnie odwiedzanym przez turystów i zachęcającym do zamieszkania, wyróżniającym się wysokimi walorami przyrodniczymi i czystym środowiskiem oraz szeroką ofertą społeczną i kulturalną.

Głównym zadaniem Gminy Poświętne jest zapewnienie jej mieszkańcom jak najlepszych warunków do życia, rozwoju i odpoczynku dzięki dostosowanej do ich potrzeb ofercie społecznej, edukacyjnej, kulturowo-sportowej i technicznej. Gmina dąży ponadto do osiągnięcia rozpoznawalności w regionie i rozwoju turystycznego. Wszystkie działania realizować będzie z zasadami zrównoważonego rozwoju, a w szczególności z poszanowaniem środowiska naturalnego i dbałością o jak najlepszy jego stan.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Poświętne, jej sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu Gminy opisanego w wizji rozwoju określono 3 cele strategiczne, którymi są:

- CEL I: Uporządkowana przestrzeń i czyste środowisko**
- CEL II: Rozwinięta turystyka motorem wzrostu gospodarczego**
- CEL III: Oferta społeczna i kulturalna dostosowana do potrzeb wszystkich mieszkańców**

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej.

CELE STRATEGICZNE:		
CEL I: Uporządkowana przestrzeń i czyste środowisko	CEL II: Rozwinięta turystyka motorem wzrostu gospodarczego	CEL III: Oferta społeczna i kulturalna dostosowana do potrzeb wszystkich mieszkańców
CELE OPERACYJNE:		
I.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej I.2. Wysoka funkcjonalność i spójność przestrzenna I.3. Ochrona środowiska naturalnego	II.1. Rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe oraz ochrona dziedzictwa lokalnego II.2. Wsparcie pozostałych sektorów gospodarki II.3. Holistyczna promocja Gmina	III.1. Bogata oferta kulturalna i sportowa III.2. Wysoki poziom gminnej oferty dydaktycznej III.3. Rozwój usług społecznych i opieki zdrowotnej

CEL STRATEGICZNY I: Uporządkowana przestrzeń i czyste środowisko

I.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej

I.2. Wysoka funkcjonalność i spójność przestrzenna

I.3. Ochrona środowiska naturalnego

Otoczająca przestrzeń ma nierozzerwalne połączenie z jakością życia, poziomem zadowolenia oraz możliwością rozwoju każdego z jej mieszkańców. Wysoka jakość infrastruktury technicznej przekłada się między innymi na zwiększenie atrakcyjności Gminy pod względem zamieszkania czy prowadzenia działalności gospodarczej, co prowadzi do przyciągnięcia nowych mieszkańców i przedsiębiorców. W rozwój infrastruktury technicznej wpisuje się przede wszystkim rozbudowę i modernizację dróg wraz z jej infrastrukturą towarzyszącą, co ma wpływ na zwiększenie dostępności przestrzennej i ułatwia przemieszczanie się oraz podnosi poziom bezpieczeństwa drogowego. Oprócz sieci drogowej, infrastruktura techniczna to także sieć wodociągowa i kanalizacyjna. Obecnie oczekiwania mieszkańców względem dostępu i jakości wskazanych elementów są coraz wyższe. Ważnym jest również, aby pamiętać o zapewnieniu dostępu do dobrej jakości Internetu. W związku z popularyzacją i upowszechnieniem pracy zdalnej jest to niezbędne.

W celu osiągnięcia wysokiej funkcjonalności i spójności przestrzeni publicznej konieczna jest regulacja gminnej polityki przestrzennej, w szczególności aktualizację nadrzędnych dokumentów planistycznych, a na dalszym etapie obejmowanie kluczowych części Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Pozwoli to na wyznaczanie terenów do rozwoju zabudowy mieszkaniowej czy pod inwestycje z uniknięciem chaosu przestrzennego. Funkcjonalność przestrzenna to także możliwość swobodnego przemieszczania się w obrębie Gminy i poza nią, dlatego cel ten zakłada również rozwój transportu zbiorowego i eliminację barier przestrzennych.

Zmiany klimatu i wynikające z nich skutki zmuszają do działań na rzecz powstrzymania dalszego zanieczyszczania środowiska w skali globalnej. Zadanie to jest bardzo trudne, ale również bardzo ważne. Gminna polityka ochrony środowiska zakłada działania zmierzające do utrzymania wysokiej jakości powietrza (np. wymiana źródeł ciepła na proekologiczne), wody oraz gleby (budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, rozwój sieci kanalizacyjnej). Należy tutaj pamiętać również o rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz prowadzeniu racjonalnej gospodarki odpadami komunalnymi. Działania te będą możliwe tylko przy odpowiednim nastawieniu społeczeństwa i jego świadomości, iż podejmowane kroki mają bezpośredni wpływ na jakość życia. Dlatego konieczne jest podejmowanie działań edukacyjnych zmierzających do podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców, a w konsekwencji zmiany ich nawyków życia codziennego (np. prawidłowa segregacja odpadów komunalnych).

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY I: UPORZĄDKOWANA PRZESTRZEŃ I CZYSTE ŚRODOWISKO			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
I.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej	<ul style="list-style-type: none"> Rozbudowa i modernizacja sieci dróg gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (chodniki, oświetlenie, ścieżki rowerowe) Współpraca z Powiatowym i Wojewódzkim Zarządem Dróg w zakresie budowy, modernizacji i remontów dróg Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy Monitoring i w razie konieczności zwiększenie przepustowości oczyszczalni ścieków komunalnych Modernizacja stacji uzdatniania wody i w razie potrzeby poszukiwanie nowych ujęć Rozwój przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieobjętych siecią kanalizacyjną Kontynuacja programu eliminującego różnice terytorialne w dostępności szerokopasmowego Internetu o wysokich przepustowościach 	<ul style="list-style-type: none"> rozbudowana sieć drogowa na terenie Gminy (drogi gminne, powiatowe, wojewódzkie), poprawa stanu i jakości dróg już istniejących na terenie Gminy, zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie Gminy, wysoka jakość sieci wodno-kanalizacyjnej, zmniejszenie wykluczenia cyfrowego wśród mieszkańców Gminy, 	<ul style="list-style-type: none"> długość zmodernizowanych dróg gminnych (km), długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej (km), długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej (km), liczba nowych przydomowych oczyszczalni ścieków (szt.), liczba zmodernizowanych ujęć wody (szt.), liczba miejscowości z zapewnionym dostępem do szerokopasmowego Internetu (szt.),

<p>I.2. Wysoka funkcjonalność i spójność przestrzenna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Regulacja polityki przestrzennej i stopniowe obejmowanie Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego • Wyznaczenie terenów pod rozbudowę mieszkań jednorodzinnych w miejscowościach Buczek, Dęba i Dęborzeczek • Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości poprzez wyznaczenie terenów pod inwestycje z poszanowaniem terenów chronionych • Podjęcie czynności prowadzących do połączenia drogowego pomiędzy północną i południową częścią Gminy • Podniesienie poziomu estetyki obiektów publicznych i przestrzeni publicznej • Tworzenie terenów zieleni uporządkowanej (pasy zieleni przydrożnej, ogrody deszczowe) • Monitoring funkcjonalności i stopnia wykorzystywania przez mieszkańców transportu zbiorowego • Rozpowszechnianie wśród mieszkańców informacji o możliwości korzystania z transportu zbiorowego • Dostosowanie budynków użyteczności publicznej do zasad wynikających z ustawy o dostępności 	<ul style="list-style-type: none"> • obowiązywanie aktualnych MPZP, • zapobieganie chaosowi przestrzennemu, • rozwój zabudowy mieszkaniowej z zachowaniem ładu przestrzennego, • zwiększenie funkcjonalności przestrzennej Gminy, • poprawa estetyki i funkcjonalności Gminy, • rozwiązanie problemu braku połączenia północnej i południowej części Gminy, • rozwinięta zielona infrastruktura, • rozwinięty i cieszący się dużym zainteresowaniem mieszkańców transport zbiorowy, • zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami swobodnego dostępu do dóbr i usług, 	<ul style="list-style-type: none"> • udział powierzchni Gminy objęty MPZP (%), • liczba nowych mieszkań (szt.), • liczba nowych mieszkańców Gminy (os.), • powierzchnia terenów wyznaczonych pod inwestycje (ha), • powierzchnia terenów zagospodarowanych zieloną infrastrukturą (ha), • liczba osób korzystająca z transportu publicznego (os.), • liczba przeprowadzonych akcji promujących transport zbiorowy (szt.), • liczba budynków z wyeliminowanymi barierami architektonicznymi (szt.),
--	--	--	--

I.3. Ochrona środowiska naturalnego

- Stwarzanie warunków do rozwoju odnawialnych źródeł energii i montaż instalacji OZE na budynkach użyteczności publicznej
- Wspieranie inicjatyw proekologicznych wśród mieszkańców (m.in. dotacje na wymianę pieców, budowę instalacji fotowoltaicznych, budowę przydomowych oczyszczalni ścieków)
- Kontynuacja termomodernizacji budynków użyteczności publicznej
- Monitoring jakości powietrza
- Zwiększanie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców m.in. poprzez organizację wydarzeń promujących ochronę środowiska, realizację projektów ekologicznych, prowadzenie zabaw i konkursów dla najmłodszych mieszkańców związanych z ekologią
- Prowadzenie kontroli mieszkańców w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami oraz wykorzystywanych paliw do ogrzewania budynków
- Budowa i modernizacja zbiorników małej retencji

- zwiększenie udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych na potrzeby budynków użyteczności publicznej oraz ich promocja wśród mieszkańców,
- poprawa ekologicznego wizerunku Gminy,
- wysoka jakość powietrza na terenie Gminy,
- ograniczenie emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenie liczby gospodarstw domowych ogrzewanych ekologicznymi źródłami ciepła,
- wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców, zarówno dorosłych, jak i dzieci,
- zmiana nawyków, np. segregacja odpadów komunalnych, wykorzystywanie proekologicznych źródeł ciepła, itp.

- liczba nowych instalacji odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy (szt.),
- liczba usuniętych wysokoemisyjnych źródeł ciepła (szt.),
- liczba budynków użyteczności publicznej poddana termomodernizacji (szt.),
- udział odpadów segregowanych w stosunku do całości wyprodukowanych odpadów (%),
- liczba zorganizowanych wydarzeń promujących ochronę środowiska (szt.),
- liczba przeprowadzonych kontroli w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami (szt.).

CEL STRATEGICZNY II: Rozwinięta turystyka motorem wzrostu gospodarczego

II.1. Rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe oraz ochrona dziedzictwa lokalnego

II.2. Wsparcie pozostałych sektorów gospodarki

II.3. Holistyczna promocja Gminy

W związku z wyjątkowymi walorami przyrodniczymi i bogatą historią Gminy Poświętne dostrzega się duży potencjał do rozwoju turystyki i rekreacji. W tym celu wykorzystane zostaną obszary leśne (rozwój szlaków turystycznych), obszary przypiliczne (rozwój kajakarstwa) oraz historia Gminy związana z filmografią i okresem wojennym. Wyróżnia się również Sanktuarium w Studziannej do którego odbywają się licznie pielgrzymki. Rozwojowi rekreacji sprzyja również czyste powietrze. Konieczne jest również rozszerzenie infrastruktury turystycznej, w parkingi czy miejsca do wypoczynku oraz bazę noclegową i gastronomiczną.

Gmina Poświętne nie charakteryzuje się wysokim poziomem przedsiębiorczości, na co wpływ w dużym stopniu mają jej uwarunkowania przestrzenne – duża powierzchnia terenów objętych formami ochrony przyrody wyklucza możliwość lokalizacji dużych zakładów przemysłowych. Możliwe jest jednak lokalizowanie małych i średnich przedsiębiorstw, np. usługowych. Aby zachęcić mieszkańców do zakładania działalności gospodarczych oraz przyciągnąć inwestorów planuje się wyznaczenie terenów inwestycyjnych i stosowanie preferencyjnych warunków prowadzenia działalności na terenie Gminy. Potencjał do rozwoju stanowi tutaj przemysł rolny oraz uprawa borówki amerykańskiej. Zagrożeniem dla Gminy jest stopniowe zanikanie rolnictwa na jej obszarze, w związku z tym dostrzega się potrzebę podjęcia działań zapobiegających temu zjawisku, a także rozwój nowoczesnego rolnictwa i ekogospodarstw.

Niezwykle ważnym aspektem jest prowadzenie szerokiej promocji Gminy w celu przyciągnięcia potencjalnych nowych mieszkańców, turystów czy inwestorów. Promocja powinna dotyczyć w szczególności atrakcyjności turystycznej Gminy, jej walorów przyrodniczych i kulturalnych, możliwości spędzania wolnego czasu i wypoczynku na łonie natury oraz odbywających się na jej terenie imprez i wydarzeń, które już obecnie wyróżniają Gminę Poświętne w regionie i stanowią bazę do prowadzenia działań na szerszą skalę. Z drugiej strony niezbędne jest dostarczanie informacji o Gminie jako o dobrym miejscu do zamieszkania, pracy, prowadzenia działalności gospodarczej czy inwestycji. Działania te mają prowadzić do wzmocnienia rozpoznawalności Gminy w regionie, a nawet kraju.

Powyższe cele operacyjne stanowiąć będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY II: ROZWINIĘTA TURYSTYKA MOTOREM WZROSTU GOSPODARCZEGO

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
II.1. Rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe oraz ochrona dziedzictwa lokalnego	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie szlaku turystycznego wraz z infrastrukturą wypoczynkową obejmującego najważniejsze i najciekawsze punkty i obiekty Gminy związane z jej historią filmografii • Zwiększenie liczby tablic informacyjnych o historycznych miejscach w Gminie • Rozwój szlaków pieszych, rowerowych, konnych na terenach leśnych • Rozbudowa infrastruktury turystycznej przy rzece Pilicy (tworzenie przystani kajakowych, stanowisk wędkarskich, parkingów itp.) • Tworzenie miejsc wypoczynku, np. tężnie solankowe • Rozwój bazy hotelowo-gastronomicznej i agroturystyki • Współpraca z Piotrkowem Trybunalskim oraz Łodzią w zakresie rozwoju turystyki filmowej na terenie Gminy • Pozyskiwanie środków na renowację i ochronę zabytków • Uchwalenie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami • Rozwijanie wśród mieszkańców poczucia przynależności do społeczności lokalnej i świadomości dziedzictwa lokalnego 	<ul style="list-style-type: none"> • szeroko rozwinięta oferta turystyczna na terenie Gminy, • infrastruktura turystyczna i wypoczynkowa na wysokim poziomie, spełniająca oczekiwania turystów i mieszkańców, • rozwinięta sieć szlaków turystycznych, • rozwinięta baza hotelowo-gastronomiczna, • poprawa estetyki i wizerunku lokalnych zabytków, • zwiększenie świadomości walorów kulturowych i turystycznych wśród mieszkańców Gminy, odwiedzających i turystów, 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba turystów odwiedzających Gminę (os.), • liczba obiektów wchodzących w szlak filmowy (szt.), • liczba zamontowanych tablic informacyjnych (szt.), • długość szlaków turystycznych (km), • liczba istniejących przystani kajakowych (szt.), • liczba utworzonych miejsc wypoczynku (szt.), • kwota pozyskanych środków na renowację i ochronę zabytków (zł), • liczba przeprowadzonych renowacji zabytków (szt.),

II.2. Wsparcie pozostałych sektorów gospodarki

- Wyznaczenie terenów inwestycyjnych pod małą strefę ekonomiczną
- Wsparcie przedsiębiorców poprzez stosowanie ulg i zwolnień w podatkach
- Pomoc w zakładaniu nowych działalności gospodarczych
- Podjęcie działań zapobiegających zanikaniu rolnictwa
- Szkolenia dla rolników z zakresu nowoczesnego rolnictwa oraz szkolenia dla przedsiębiorców
- Wsparcie lokalnych producentów rolnych
- Wsparcie rozwoju przemysłu drzewnego
- Tworzenie warunków do rozwoju ekogospodarstw
- Tworzenie małych i średnich przedsiębiorstw

- podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy,
- zapewnienie wsparcia dla lokalnych przedsiębiorców i rolników,
- zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska ze źródeł rolniczych dzięki nowoczesnemu rolnictwu,
- napływ nowego kapitału inwestycyjnego na teren Gminy,
- zwiększenie liczby małych i średnich przedsiębiorstw na terenie Gminy,
- aktywizacja gospodarcza mieszkańców Gminy (np. poprzez zakładanie przez nich nowych działalności gospodarczych),

- powierzchnia terenów wyznaczonych pod inwestycje (ha),
- powierzchnia użytków rolnych (ha),
- liczba nowych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy (szt.),
- liczba przedsiębiorców korzystających z systemu ulg i zachęt (szt.),
- kwota udzielonych ulg (zł),
- liczba przeprowadzonych szkoleń (szt.),

<p>II.3. Holistyczna promocja Gmina</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Promocja walorów turystycznych Gminy i uprawy borówki amerykańskiej • Rozprzestrzenianie informacji o istniejących atrakcjach i szlakach turystycznych w mediach społecznościowych • Utworzenie przewodnika po Gminie • Nakręcenie filmiku promocyjnego • Utworzenie broszur informacyjnych i ich udostępnianie w mediach społecznościowych • Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie wspólnej promocji • Promocja dziedzictwa lokalnego we współpracy z organizacjami pozarządowymi, związkami i stowarzyszeniami • Zwiększenie promocji lokalnych przedsiębiorców i twórców 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie zainteresowania ofertą turystyczną Gminy, • wzmocnienie rozpoznawalności Gminy w regionie i kraju, jako obszaru o bogatej historii i czystym środowisku, który warto odwiedzić, • zachęcenie potencjalnych mieszkańców do zamieszkania w Gminie, • promocja działań lokalnych twórców i przedsiębiorców. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba odbywających się wydarzeń promujących Gminę (szt.), • liczba przeprowadzonych akcji promujących lokalnych przedsiębiorców i ich produkty (szt.), • liczba utworzonych przewodników/filmików promocyjnych/broszur (szt.), • liczba NGO z którymi współpracuje Gmina w zakresie wspólnej promocji (szt.).
--	--	---	---

CEL STRATEGICZNY III: Oferta społeczna i kulturalno-sportowa dostosowana do potrzeb wszystkich mieszkańców

III.1. Bogata oferta kulturalna i sportowa

III.2. Wysoki poziom gminnej oferty dydaktycznej

III.3. Rozwój usług społecznych i opieki zdrowotnej

Cel strategiczny III zakłada, iż Gmina będzie dobrym miejscem do życia dla wszystkich mieszkańców, ponieważ oprócz uporządkowanej przestrzeni i czystego środowiska, mieszkańcy będą mieli zapewniony dostęp do usług społecznych, edukacji, kultury i sportu na wysokim poziomie, zgodnie z ich potrzebami, niezależnie od wieku.

Każda grupa społeczna charakteryzuje się innymi potrzebami i ma zróżnicowane oczekiwania. Warto zatem rozszerzyć działalność Gminnego Ośrodka Kultury i świetlic wiejskich, aby odbywały się w nich wydarzenia i zajęcia odpowiadające różnym grupom wiekowym. W związku z trendem starzejącego się społeczeństwa konieczne jest prowadzenie aktywnej polityki senioralnej i zapewnienie osobom starszym nie tylko opieki, ale również skierowanie do nich oferty aktywizacji, np. w postaci zajęć odbywających się w ramach Klubu Seniora oraz opieki w Dziennym Domu Seniora.

Rozwój nie jest możliwy bez edukacji na odpowiednim poziomie. Wysoka jakość kształcenia przekłada się na przyszłą sytuację każdego młodego człowieka, ale wpływa także na rynek pracy i przedsiębiorczość mieszkańców. Podnoszenie jakości infrastruktury szkolnej i bazy dydaktycznej oraz doskonalenie kadry wychowawczej i oświatowej, np. poprzez kursy i szkolenia, wpłynie na wzrost poziomu nauczania. Ważne jest również, aby mieć na uwadze, iż zapewnienie opieki nad dziećmi może spowodować wzrost aktywności zawodowej mieszkańców, np. matki, których dzieci będą miały zapewnioną opiekę przedszkolną będą mogły powrócić do pracy.

Planuje się rozwój i wsparcie działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, który boryka się z problemem braków kadrowych. W zadania skierowane do realizacji przez Ośrodek wpisuje się również wprowadzenie opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób starszych i niesamodzielnych oraz przeciwdziałanie wykluczeniom społecznym osób starszych i ze szczególnymi potrzebami. Korzystnym jest, aby GOPS współpracował z organizacjami pozarządowymi, które w znacznym stopniu mogą pomóc realizacji tych zadań.

W Gminie dostrzega się problem związany z niewystarczającą opieką medyczną, w związku z czym planuje się podjęcie działań zmierzających do zmiany tej sytuacji. Oprócz zapewnienia mieszkańcom dostępu do opieki zdrowotnej, zachęca się ich także do uprawiania sportu oraz brania udziału w programach profilaktyki zdrowotnej. Łączy się z tym również zapewnienie w placówkach oświatowych dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej (pielęgniarka szkolna, stomatolog) oraz kształtowania podstaw zdrowego trybu życia i odżywiania się.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY III: OFERTA SPOŁECZNA I KULTURALNA DOSTOSOWANA DO POTRZEB WSZYSTKICH MIESZKAŃCÓW

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
III.1. Bogata oferta kulturalna i sportowa	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój działalności Domu Kultury i świetlic wiejskich – zwiększenie liczby organizowanych wydarzeń i zajęć Dostosowanie oferty Domu Kultury do potrzeb seniorów Organizacja imprez kulturalnych dostosowanych do wszystkich grup wiekowych Współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi w zakresie upowszechniania kultury Popularyzacja kultury fizycznej i zdrowego trybu życia wśród wszystkich grup wiekowych, m.in. poprzez systematyczną rozbudowę, dostosowywanie i modernizację bazy sportowej, w tym budowa boisk wielofunkcyjnych Organizacja wydarzeń sportowych dostosowanych do zainteresowań mieszkańców Tworzenie miejsc wypoczynku dla mieszkańców (parki, skwery) Modernizacja istniejących i budowa nowych placów zabaw i siłowni zewnętrznych 	<ul style="list-style-type: none"> szeroka oferta kulturalna i sportowa, zapewniająca rozrywkę i możliwość spędzania wolnego czasu wszystkim mieszkańcom Gminy, prężnie funkcjonujące świetlice wiejskie oferujące zajęcia na poziomie wsi, upowszechnianie kultury z udziałem organizacji pozarządowych, 	<ul style="list-style-type: none"> liczba zorganizowanych imprez kulturalnych (szt.), liczba odbywających się wydarzeń kulturalnych i sportowych (szt.), liczba zajęć i wydarzeń odbywających się w świetlicach wiejskich (szt.), liczba wydarzeń i zajęć skierowanych do seniorów (szt.), liczba nowych obiektów sportowych (szt.), liczba wybudowanych i zmodernizowanych placów zabaw i siłowni zewnętrznych (szt.),

III.2. Wysoki poziom gminnej oferty dydaktycznej

- Zwiększenie liczby miejsc wychowania przedszkolnego
- Podnoszenie jakości infrastruktury szkolnej i bazy dydaktycznej oraz poziomu nauczania, a w konsekwencji wyników egzaminów
- Doskonalenie kadry wychowawczej i oświatowej, np. poprzez kursy i szkolenia
- Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży szkolnej, np. w postaci zajęć pozalekcyjnych, kół zainteresowań, itp.
- Wprowadzenie wsparcia dla uczniów z problemami w nauce w celu wyrównania ich szans z rówieśnikami, a w konsekwencji na rynku pracy
- Udzielanie wsparcia dla uczniów wybitnie uzdolnionych, umożliwiające im rozwój poza podstawą programową
- Dążenie do zapewnienia dostępu w jednostkach oświatowych do podstawowej opieki zdrowotnej (pielęgniarka szkolna, stomatolog)
- Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży w szkołach, nauka o zdrowym żywieniu i zdrowym trybie życia

- baza dydaktyczna i infrastruktura szkolna na wysokim poziomie,
- wysokie wyniki nauczania,
- podnoszenie kompetencji kadry wychowawczej i oświatowej,
- szeroka oferta zajęć pozalekcyjnych, dostosowana do zainteresowań dzieci i młodzieży szkolnej,
- zajęcia dodatkowe skierowane do dzieci i młodzieży potrzebujących dodatkowego wsparcia w nauce,
- program stypendialny wspierający dzieci uzdolnione
- podstawowa opieka medyczna w każdej szkole

- poziom upowszechniania opieki przedszkolnej (%),
- poziom wyników egzaminu ósmoklasisty (%),
- liczba nauczycieli biorących udział w kursach i szkoleniach (os.),
- liczba odbywających się zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży (szt.),
- liczba dzieci otrzymujących wsparcie w nauce (os.),
- liczba dzieci otrzymujących stypendium naukowe (os.),
- liczba przeprowadzonych działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej w szkołach (szt.),

III.3. Rozwój usług społecznych i opieki zdrowotnej

- Utworzenie Dziennego Domu Seniora
- Utworzenie Klubu Seniora
- Wprowadzenie opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób starszych i niesamodzielnych
- Przeciwdziałanie wykluczeniom społecznym osób starszych i ze szczególnymi potrzebami
- Rozwój współpracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z fundacjami, stowarzyszeniami i organizacjami pozarządowymi
- Rozwiązanie problemu braków kadrowych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej
- Podjęcie działań zmierzających do wprowadzenia prywatnej opieki medycznej i nowej apteki
- Organizacja i promowanie programów profilaktyki zdrowotnej.

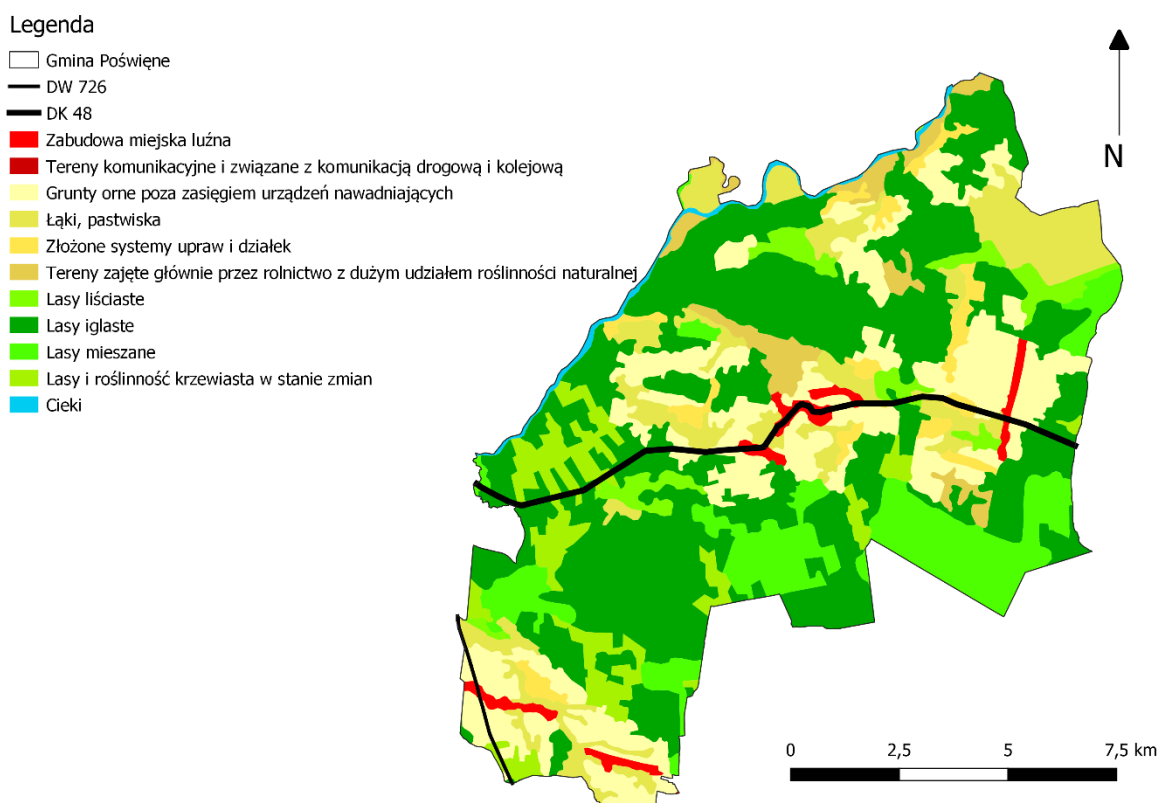
- rozwinięta polityka senioralna,
- rozwinięta pomoc rodzinom i opiekunom osób starszych i niesamodzielnych,
- zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym dzięki zwiększonemu wsparciu tych osób,
- dobra współpraca OPS z organizacjami pozarządowymi,
- zapewnienie mieszkańcom dostępu do kompleksowej opieki medycznej,
- szeroko rozpowszechnione wśród mieszkańców programy profilaktyczne.

- liczba uczestników Dziennego Domu Seniora (os.),
- liczba uczestników Klubu Seniora (os.),
- liczba rodzin korzystających z opieki wytchnieniowej (szt.),
- liczba organizacji pozarządowych zaangażowanych w pomoc w obszarze społecznym (szt.),
- liczba pracowników GOPS (os.),
- liczba przeprowadzonych programów profilaktyki zdrowotnej (szt.),
- liczba mieszkańców biorących udział w programach profilaktycznych (os.).

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Poświętne oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Miejscowość Poświętne położona jest w centralnej części Gminy, stanowi jej ośrodek lokalny i siedzibę, jednocześnie będąc największą miejscowością, w której skupiają się funkcje usługowe. Głównymi ośrodkami rozwojowymi Gminy oprócz Poświętnego są miejscowości Studzianna, Dęba, Brudzewice i Dęboreczka. Barierą przestrzenną i zarazem czynnikiem mającym wpływ na rozwój jest brak połączenia drogowego z północnej i centralnej części Gminy do miejscowości położonych w jej południowej części, tj. Dęba, Dęboreczka i Buczek.

Gminna zabudowa skoncentrowana jest wzdłuż szlaków komunikacyjnych, w szczególności przy drodze krajowej nr 48 biegnącej na osi wschód-zachód w centralnej części Gminy. Na układ komunikacyjny Gminy ma wpływ również droga wojewódzka nr 726 przecinająca ją na niewielkim odcinku w miejscowości Dęboreczka. Osadnictwo stanowi głównie zabudowa zagrodowa z dominacją domów jednorodzinnych. W większości skupia się w miejscowościach: Poświętne, Studzianna, Brudzewice, Brudzewice Kolonia, Dęba, Dęboreczka, Dęba koło Opoczna, Buczek.

Ryc. 5. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Poświętne

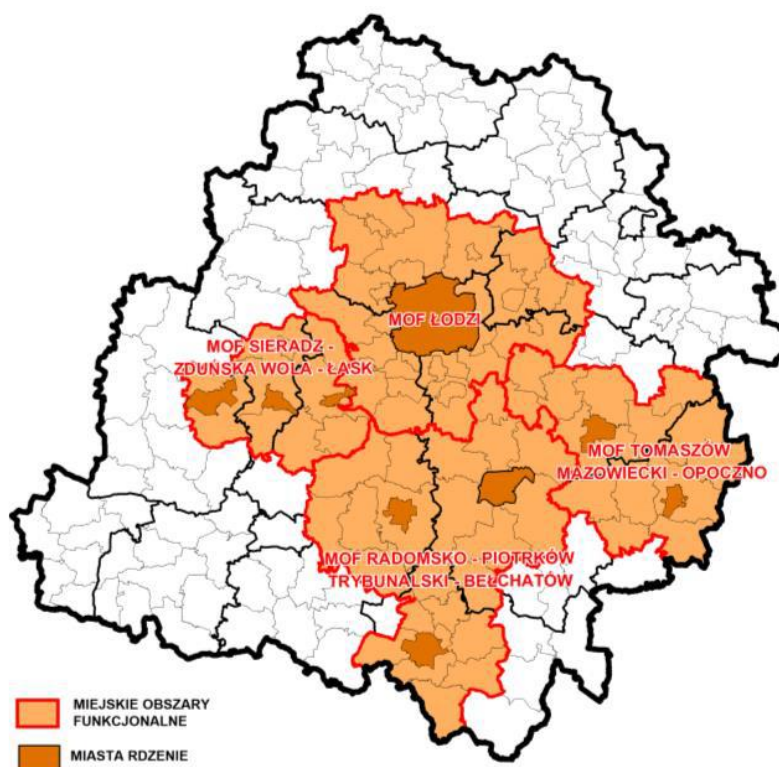
Źródło: opracowanie własne.

Zdecydowana większość powierzchni Gminy objęta jest formami ochrony przyrody. Spalski Park Krajobrazowy wraz z otuliną oraz obszarem Natura 2000 obejmują obszar Gminy na północ od miejscowości Dęba i Dęborzeczek. Tak duże pokrycie powierzchni Gminy formami ochrony ma wpływ na układ komunikacyjny, zagospodarowanie przestrzenne i tym samym możliwe kierunki rozwoju Gminy.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wyróżnia kilka funkcji wiodących w Gminie Poświętne: rekreacyjną, administracyjno-usługową, rolniczą oraz obsługą produkcji żywności i przesyłowej. Jako podstawę rozwoju założono wielofunkcyjny rozwój rolnictwa, przedsiębiorczości (w tym nieuciążliwej produkcji), turystyki i agroturystyki. Kształtowanie polityki przestrzennej Gminy powinno odbywać się w oparciu o następujące zasady:

- zrównoważonego rozwoju;
- tworzenia warunków zmierzających do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców Gminy;
- tworzenie warunków rozwoju dla działalności gospodarczej (dokonywanie przekształceń w gospodarce rolnej);
- harmonijnego i skoordynowanego rozwoju struktur osadniczych przy uwzględnieniu cech i walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz tradycji regionu;
- konieczność rozwoju i uzupełnienia infrastruktury drogowej i sieci infrastruktury technicznej w związku z rozwojem nowej zabudowy (rozbudowa systemu łączności);
- stałego dążenia do kształtowania i poprawy ładu przestrzennego stanowiącego wartość ogólnospołeczną;
- ochrony tradycji i kultury regionu;
- ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, przy założeniu racjonalnego ich wykorzystania dla potrzeb lokalnych i ponadlokalnych skorelowanego z procesem rozwoju społeczno-gospodarczego (ochrona kompleksów leśnych i dolesianie na terenach o niższej klasie bonitacyjnej Gminy);
- przeciwdziałanie samowoli budowlanej, zwłaszcza dotyczącej prac przy obiektach zabudowlanych;
- bezpieczeństwa publicznego, ochrony zdrowia i życia ludzi, ochrony mienia;
- rozwoju i modernizacji infrastruktury technicznej przy uwzględnieniu integralności wewnętrznej Gminy oraz powiązań ponadlokalnych, służących wzmocnieniu konkurencyjności i spójności regionu (rozbudowa i unowocześnienie infrastruktury technicznej).

Obszar Strategicznej Interwencji (OSI) to obszar, na którym występują określone czynniki o różnorodnym charakterze mogące powodować sytuację kryzysową lub też odwrotnie – posiadać znaczny potencjał rozwojowy. Obszary te wymagają podjęcia wyznaczonych działań mających na celu zniwelowanie występujących problemów bądź też wykorzystanie zidentyfikowanego potencjału. Obszar Gminy zaliczony został do OSI o znaczeniu regionalnym MOF Tomaszów Mazowiecki – Opoczno (Zintegrowany Miejski Obszar Funkcjonalny).

Ryc. 5. Miejskie obszary funkcjonalne na terenie województwa łódzkiego

Źródło: Strategia rozwoju województwa łódzkiego 2030.

MOF Tomaszów Mazowiecki – Opoczno jest nowym obszarem strategicznej interwencji, wyznaczonym w ramach Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030. Dla obszarów MOF na terenie województwa łódzkiego przewidziano wsparcie w postaci instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, w ramach którego realizowane będą mogły być projekty o zintegrowanym charakterze pod względem tematycznym lub terytorialnym. Koncentrować się one powinny na wyzwaniach rozwojowych, które jednostki samorządu terytorialnego tworzące MOF zdecydują się realizować wspólnie. Projekty te będą mogły dotyczyć m.in. rozwoju zrównoważonego transportu publicznego, zwiększenia efektywności energetycznej, poprawy stanu środowiska przyrodniczego, wzrostu atrakcyjności osadniczej, wsparcia rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego oraz rozwoju kultury, turystyki i rekreacji.

Gmina Poświętne wymieniana jest w Wojewódzkim Programie Opieki nad Zabytkami Województwa Łódzkiego na lata 2020-2023 ze względu na występowanie na jej terenie zespołu klasztornego filipinów pochodzącego z XVIII w. i będącego reprezentatywnym zabytkiem oraz ośrodkiem historycznym. Ponadto stanowi przykład cennych założeń ruralistycznych i znaczący w skali regionu ośrodek pielgrzymkowy. Jest to element krajobrazu kulturowego o najwyższych wartościach, wymagający wzmocnienia ochrony obszarowej i proponowany do utworzenia Parku Kulturowego. Zespół ten historycznie zlokalizowany jest na obrzeżu miejscowości Studzianna, lecz w granicach administracyjnych miejscowości Poświętne.

Studium stanowi dokument określający politykę przestrzenną gminy. Bieżące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Poświętne zostało przyjęte uchwałą nr XXVIII/189/2002 Rady gminy Poświętne z dnia 26 kwietnia 2002 roku. Pierwotnie

studium stanowiło gminny dokument strategiczny, nieposiadający mocy prawnej i nieobligatoryjny. 27 marca 2003 roku weszła w życie ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, co spowodowało iż rola studium została wzmocniona. Ze względu na to, że Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Poświętne zostało przyjęte na podstawie wcześniejszej ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym, należy uznać, że jest ono nieaktualne. Ponadto, na obszarze Gminy nie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, których brak również może utrudniać racjonalną politykę przestrzenną władzom samorządowym. Polityka przestrzenna oparta o decyzje o warunkach zabudowy rodzi możliwość przypadkowych i rozproszonych lokalizacji inwestycji, niekoniecznie zgodnych z ładem przestrzennym.

Rekomenduje się również bieżące monitorowanie stanu ładu przestrzennego w Gminie oraz sukcesywnie sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – szczególnie na obszarach, które z różnych przyczyn należy chronić przed niekontrolowaną zabudową oraz dla lokalizacji obiektów użyteczności publicznej np. ścieżek rowerowych czy terenów rekreacyjnych.

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.

Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze Gminy Poświętne, są również spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. Wobec tego komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Strategia rozwoju województwa łódzkiego 2030 jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* oraz *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030*.

W Strategii rozwoju województwa łódzkiego 2030 wyznaczono następujące cele strategiczne:

- Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka,
- Obywatelskie społeczeństwo równych szans,
- Atrakcyjna i dostępna przestrzeń

oraz cel horyzontalny: Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzane województwo.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w *Strategii Rozwoju Gminy Poświętne na lata 2022-2030* ze *Strategią rozwoju województwa łódzkiego 2030*.

Cele	
Strategia rozwoju województwa łódzkiego 2030	Strategia Rozwoju Gminy Poświętne na lata 2022-2030
<p>Cel I: Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka</p> <p>I.1. Zwiększenie potencjału badawczego i innowacyjnego</p> <p>I.2. Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego</p> <p>I.3. Wsparcie rozwoju MŚP</p> <p>I.4. Rozwój sektora rolnego i zwiększenie jego konkurencyjności</p>	<p>CEL II: Rozwinięta turystyka motorem wzrostu gospodarczego</p> <p>II.1. Rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe oraz ochrona dziedzictwa lokalnego</p> <p>II.2. Wsparcie pozostałych sektorów gospodarki</p> <p>II.3. Holistyczna promocja Gminy</p> <p>CEL III: Oferta społeczna i kulturalna dostosowana do potrzeb wszystkich mieszkańców</p> <p>III.2. Wysoki poziom gminnej oferty dydaktycznej</p>

<p>Cel II: Obywatelskie społeczeństwo równych szans</p> <p>II.1. Rozwój kapitału społecznego</p> <p>II.2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców</p> <p>II.3. Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego</p>	<p>CEL III: Oferta społeczna i kulturalna dostosowana do potrzeb wszystkich mieszkańców</p> <p>CEL I: Uporządkowana przestrzeń i czyste środowisko</p> <p>I.2. Wysoka funkcjonalność i spójność przestrzenna</p> <p>CEL II: Rozwinięta turystyka motorem wzrostu gospodarczego</p> <p>II.1. Rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe oraz ochrona dziedzictwa lokalnego</p> <p>CEL III: Oferta społeczna i kulturalna dostosowana do potrzeb wszystkich mieszkańców</p> <p>III.1. Bogata oferta kulturalna i sportowa</p> <p>III.2. Wysoki poziom gminnej oferty dydaktycznej</p> <p>III.3. Rozwój usług społecznych</p>
<p>Cel III: Atrakcyjna i dostępna przestrzeń</p> <p>III.1. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska</p> <p>III.2. Ochrona i kształtowanie krajobrazu</p> <p>III.3. Zwiększenie dostępności transportowej</p> <p>III.4. Nowoczesna energetyka w województwie</p> <p>III.5. Racjonalizacja gospodarki odpadami</p> <p>III.6. Zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych</p>	<p>CEL I: Uporządkowana przestrzeń i czyste środowisko</p> <p>I.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej</p> <p>I.2. Wysoka funkcjonalność i spójność przestrzenna</p> <p>I.3. Ochrona środowiska naturalnego</p> <p>CEL II: Rozwinięta turystyka motorem wzrostu gospodarczego</p> <p>II.1. Rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe oraz ochrona dziedzictwa lokalnego</p>
<p>Cel horyzontalny: Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzane województwo</p>	<p>CEL I: Uporządkowana przestrzeń i czyste środowisko</p> <p>I.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej</p> <p>I.2. Wysoka funkcjonalność i spójność przestrzennej</p> <p>CEL II: Rozwinięta turystyka motorem wzrostu gospodarczego</p> <p>II.1. Rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe oraz ochrona dziedzictwa lokalnego</p>

Gmina Poświętne zaklasyfikowana została do jednego z czterech miejskich obszarów funkcjonalnych województwa łódzkiego – **MOF Tomaszów Mazowiecki – Opoczno**. Jest to nowy **obszar strategicznej interwencji**, wyznaczony w ramach *Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030*. Dla obszarów MOF na terenie województwa łódzkiego przewidziano wsparcie w postaci instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, w ramach którego realizowane będą mogły być projekty o zintegrowanym charakterze pod względem tematycznym lub terytorialnym. Koncentrować się one powinny na wyzwaniach rozwojowych, które jednostki samorządu terytorialnego tworzące MOF zdecydują się realizować wspólnie. Projekty te będą mogły dotyczyć m.in. rozwoju zrównoważonego transportu publicznego, zwiększenia efektywności energetycznej, poprawy stanu środowiska przyrodniczego, wzrostu atrakcyjności osadniczej, wsparcia rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego oraz rozwoju kultury, turystyki i rekreacji.

W momencie opracowywania niniejszego dokumentu na poziomie regionalnym trwają prace, których celem jest doprowadzenie do spójności planu zagospodarowania przestrzennego województwa z zapisami strategii rozwoju województwa (zgodnie z art. 39a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym plan zagospodarowania przestrzennego województwa dostosowuje się do strategii rozwoju województwa, w zakresie, w jakim aktualizacja strategii dotyczy sytuacji przestrzennej województwa).

6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Poświętne na lata 2022-2030 jest kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Wójt Gminy, Rada Gminy oraz odpowiednie komórki organizacyjne Urzędu, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

Wójt Gminy	<ul style="list-style-type: none">• stymulowanie i koordynacja działań• integrowanie zasobów
Rada Gminy	<ul style="list-style-type: none">• wsparcie strategiczne przy realizacji i ewaluacji strategii i podejmowaniu decyzji strategicznych
komórki organizacyjne Urzędu Gminy	<ul style="list-style-type: none">• koordynacja działań• poszukiwanie nowych źródeł finansowania• monitoring, ewaluacja i przygotowanie zmian do aktualizacji• realizacja

Dodatkowo, rekomenduje się przyjęcie lub aktualizację szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji działań danego celu strategicznego. Obecnie obowiązującymi dokumentami w Gminie są:

- Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Poświętne na lata 2021-2029,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Poświętne,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Poświętne na lata 2016-2026,

- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 dla Gminy Poświętne,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Program Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Poświętne na lata 2019-2023,
- Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Poświętne na lata 2021-2025,
- Plan wykorzystania zasobu nieruchomości Gminy Poświętne na lata 2021-2023,
- Roczny program współpracy Gminy Poświętne z organizacjami pozarządowymi oraz z innymi podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Poświętne.

Dokumentami, które wymagać będą aktualizacji lub sporządzenia w okresie realizacji Strategii będą m.in. program ochrony środowiska, gminny program opieki nad zabytkami, program gospodarowania zasobem mieszkaniowym, plan wykorzystania zasobu nieruchomości, strategia rozwiązywania problemów społecznych, gminny program wspierania rodziny, program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie czy programy jednoroczne. W przypadku poprawy skoordynowania działań z zakresu planowania przestrzennego Gmina sporządzi ocenę aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z wieloletnim programem sporządzania planów miejscowych.

Wdrażając Strategię, Gmina będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez podmioty z jej otoczenia, do których należy w szczególności powiat opoczyński. W chwili przyjęcia dokumentów przez ww. podmioty, Gmina dokona analizy zgodności zapisów swojej Strategii i w razie potrzeby dokona ich aktualizacji.

Dodatkowo Gmina będzie dążyć do wprowadzenia rozwiązań związanych z inteligentnym zarządzaniem, wykorzystując nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne, rozpowszechniając ideę Smart City. Narzędzia te zapewnią sprawną pracę Urzędu Gminy, jednostek podległych, ale również wpłyną na ochronę środowiska i możliwości pomiaru jakości życia w Gminie.

W celu wdrożenia praktyki angażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach Gminy.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z powyższą ustawą „Raport obejmuje podsumowanie działalności wójta w roku poprzednim, w szczególności realizacją polityk, programów, strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego”. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Dodatkowo, narzędziem wspomagającym monitorowanie wdrażania Strategii będzie tabela ewaluacyjna stanowiąca Załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację celów, a także kolumny z planowaną datą wykonania zadania oraz datą faktyczną. Na podstawie tego uzupełniona zostanie ostatnia część tabeli ewaluacyjnej, zawierająca informacje czy dane działanie zostało zrealizowane czy nie. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części osiągnięto założony cel operacyjny, a dalej strategiczny.

7. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Poświętne na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego dla bieżącej perspektywy finansowej (wdrażanej do roku 2023), a także ogólnopolskich programów operacyjnych;
- Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027;
- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich;
- programy rządowe, w tym m.in. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Łódzkiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przez podmioty publiczne i prywatne.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Poświętne na lata 2022-2030. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych Gminy Poświętne.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem opoczyńskim oraz województwem łódzkim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiającą spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczane będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określone będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243

ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Zgodnie z uchwałą nr XXXVIII/224/21 Rady Gminy Poświętne z dnia 30 września 2021 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Poświętne na lata 2021-2029, potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów), w latach 2022-2029 wyniesie około 6,8 mln zł.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Poświętne

Diagnoza sytuacji przestrzennej,
gospodarczej i społecznej
Gminy Poświętne

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY	52
1.1. Informacje ogólne.....	53
1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	54
1.3. Turystyka – walory przyrodnicze i krajobrazowe Gminy	55
 CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	 59
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy.....	60
2.2. Infrastruktura i środowisko	64
<i>Infrastruktura drogowa</i>	<i>64</i>
<i>Urządzenia sieciowe</i>	<i>65</i>
<i>Gospodarka odpadami</i>	<i>66</i>
<i>Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska</i>	<i>67</i>
2.3. Stan finansów samorządowych	68
<i>Wykonanie budżetu</i>	<i>68</i>
<i>Struktura dochodów i wydatków.....</i>	<i>70</i>
<i>Potencjał inwestycyjny</i>	<i>73</i>
 CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	 74
3.1. Demografia	75
3.2. Kapitał społeczny	78
<i>Przedszkola</i>	<i>78</i>
<i>Szkoły.....</i>	<i>80</i>
<i>Kultura i sport</i>	<i>84</i>
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	<i>85</i>
<i>Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne Gminy.....</i>	<i>86</i>
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	88

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

1.1. Informacje ogólne

Gmina Poświętne jest gminą wiejską położoną w powiecie opoczyńskim, w północno-wschodniej części województwa łódzkiego. Całkowita powierzchnia Gminy wynosi 141,67 km², z czego powierzchnia leśna stanowi 58,5%, zaś powierzchnia użytków rolnych 35,33%. Graniczy ona z gminami: Drzewica (powiat opoczyński, woj. łódzkie), Inowłódz (powiat tomaszowski, woj. łódzkie), Odrzywół (powiat przysuski, woj. mazowieckie), Opoczno (powiat opoczyński, woj. łódzkie) i Rzeczyca (powiat tomaszowski, woj. łódzkie).

Gmina znajduje się w obszarze oddziaływania ośrodków subregionalnych tj. miast Tomaszowa Mazowieckiego i Opoczna.

Ryc. 6. Położenie Gminy Poświętne na tle gmin sąsiadujących

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

W skład Gminy Poświętne wchodzi 17 miejscowości i 15 sołectw: Anielin, Brudzewice, Brudzewice-Kolonia, Buczek, Dęba, Dęborzeczek, Gapinin, Małoszyce, Mysiakowiec, Ponikła, Poręby, Poświętne, Stefanów, Studzianna i Wólka Kuligowska.

W sąsiedztwie Gminy znajdują się trzy duże ośrodki miejskie i przemysłowe tj.: Tomaszów Mazowiecki w odległości 25 km (ok. 30 min jazdy samochodem), Opoczno – 18 km (ok. 25 min) i Rawa Mazowiecka – 30 km (ok. 35 min). W niewielkiej odległości od terenu Gminy przebiega trasa Warszawa-Katowice, stąd Gmina ma dobrą dostępność komunikacyjną i dogodne połączenie.

Na terenie Gminy funkcjonuje komunikacja autobusowa, która prowadzona jest przez MPK Sp. z o.o. W Gminie funkcjonowała jedna linia komunikacyjna na trasie: Opoczno – Dęba w dni robocze. Gmina dostrzega potrzebę zwiększenia dostępności i weryfikacji organizacji transportu zbiorowego, w tym doprowadzenie go do miejscowości wykluczonych transportowo. Od początku 2022 roku uruchomiona została linia autobusowa, której wykonawcą będzie prywatny przewoźnik zapewniający dojazdy dzieci do szkół. Przewoźnik umożliwi mieszkańcom przemieszczanie się pomiędzy gminnymi miejscowościami, w szczególności ułatwiając dojazd do miejscowości Poświętne.

Przez teren Gminy przebiega linia kolejowa relacji Tomaszów Mazowiecki – Radom oraz CMK Warszawa – Radom. Najbliższy dworzec kolejowy znajduje się w Drzewicy, 16 km (15 min jazdy samochodem) od Poświętnem.

1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Zabudowa w Gminie Poświętne skoncentrowana jest wzdłuż szlaków komunikacyjnych przebiegających przez obszar Gminy, a przede wszystkim przy głównych trasach tj. drodze krajowej nr 48 oraz wojewódzkiej nr 726. Jest to osadnictwo w typie zabudowy zagrodowej z przewagą domów jednorodzinnych drewnianych i murowanych. Głównymi ośrodkami rozwojowymi Gminy są miejscowości: Studzianna, Dęba, Brudzewice, Poświętne i Dęborzeczek.

Największą barierą przestrzenną jest jednak brak połączenia drogowego przez Gminę Poświętne do miejscowości znajdujących się w południowej części Gminy tj.: Dębą, Dęborzeczek i Buczek.

Nadrzędnym dokumentem planistycznym Gminy jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Poświętne zostało przyjęte uchwałą nr XXVIII/189/2002 Rady Gminy Poświętne z dnia 26 kwietnia 2002 roku. Studium stanowi dokument określający politykę przestrzenną gminy. Jest istotnym instrumentem kształtowania ładu przestrzennego. Studium nie jest aktem prawa miejscowego, ale jego ustalenia są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych. Studium, jako dokument planistyczny, wprowadzone zostało do systemu prawnego ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym. Pierwotnie studium stanowiło gminny dokument strategiczny, nieposiadający mocy prawnej i nieobligatoryjny. 27 marca 2003 roku weszła w życie ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, co spowodowało iż rola studium została wzmocniona. W procedurze jego sporządzania przewidziano udział społeczeństwa, rozszerzono też katalog instytucji opiniujących projekt. Przede wszystkim jednak znacząco rozbudowano i doprecyzowano zakres studium, uwzględniając m.in. kontekst regionalny i krajowy. Ze względu na to, że Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Poświętne zostało przyjęte na podstawie wcześniejszej ustawy, należy uznać, że jest ono nieaktualne.

Gmina Poświętne nie posiada miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Na terenach nie objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wydaje się de-

czyje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Tabela poniżej przedstawia liczbę wydanych decyzji o warunkach zabudowy w Gminie Poświętne w latach 2016- 2020. Analizując zawarte w niej dane można zauważyć utrzymującą się malejącą tendencję w zakresie liczby wydawanych decyzji o warunkach zabudowy. Jednocześnie liczba wydawanych decyzji w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców kształtuje się na poziomie wyższym niż średnia wyznaczona dla powiatu opoczyńskiego. Świadczy to o wysokim, ale zmniejszającym się ruchu inwestycyjnym w Gminie Poświętne w porównaniu do innych gmin powiatu.

Tab. 1. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2016-2020

		2016	2017	2018	2019	2020
Decyzje o warunkach zabudowy ogółem	Poświętne	40	31	32	37	30
	powiat	384	437	500	446	478
Decyzje o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	Poświętne	12,35	9,70	10,08	11,75	9,67
	powiat	4,97	5,68	6,53	5,86	6,33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Brak planów miejscowych, a tym samym korzystanie z alternatywy w postaci decyzji o warunkach zabudowy może jednak utrudniać racjonalną politykę przestrzenną władzom samorządowym, ponieważ rodzi to możliwość przypadkowych i rozproszonych lokalizacji inwestycji, niekoniecznie zgodnych z ładem przestrzennym.

1.3. Turystyka – walory przyrodnicze i krajobrazowe Gminy

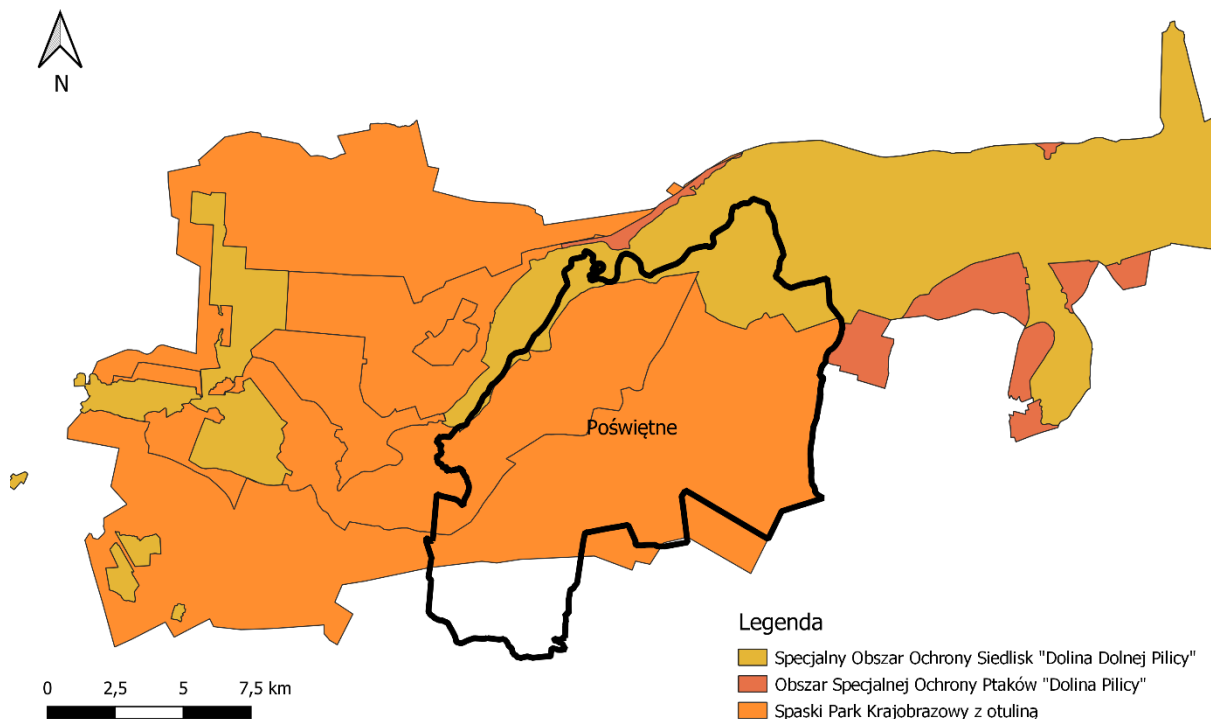
Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną Polski J. Kondrackiego Gmina usytuowana jest głównie w południowej części Niziny Środkowopolskiej w obrębie makroregionu Wzniesień Południowo-mazowieckich (mezoregiony: Doliny Białobrzeskiej i Równiny Radomskiej) oraz w obrębie Wyżyny Przedborskiej (mezoregion: Wzgórza Opoczyńskie).

Ochrona przyrody na terenie Gminy Poświętne odbywa się w oparciu o formy ochrony przyrody ustanowione zgodnie z zapisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Ich udział w łącznej powierzchni Gminy wynosi aż 33,5%.

Północno-zachodnia i centralna część Gminy Poświętne leży w granicach Spalskiego Parku Krajobrazowego. Tereny zabudowy mieszkaniowej w miejscowości Poświętne i okolicznych wiosek zostały wyłączone z obszaru chronionego. Prawie cały obszar Gminy poza wsiami Dęborzeczką, Dęba i Buczek znajduje się w obrębie otuliny. Spalski Park Krajobrazowy został utworzony w 1995 roku Rozporządzeniem Wojewody Piotrkowskiego nr 4/95 z dnia 5 października 1995 roku. Park Krajobrazowy zajmuje obszar 13 110 ha, a jego otulina 24 134 ha, z czego otulina zewnętrzna ma powierzchnię 22 590 ha, zaś wewnętrzna 1 544 ha. Park wchodzi w skład Zespołu Nadpilicznych Parków Krajobrazowych.

Obszary Natura 2000 na obszarze Spalskiego Parku Krajobrazowego, wpisujące się w obszar Gminy Poświętne:

- obszar specjalnej ochrony ptaków „Dolina Pilicy” (PLB140003), o powierzchni 35 356,3 ha, gminy: Poświętne, Rzeczyca, powiaty: opoczyński, tomaszowski,
- specjalny obszar ochrony siedlisk „Dolina Dolnej Pilicy” (PLH140016), o powierzchni 31 821,6 ha, gminy: Inowłódz, Rzeczyca, Poświętne, powiaty: tomaszowski, opoczyński.

Ryc. 7. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Poświętne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Ponadto na terenie Gminy ochroną w formie pomnika przyrody objęty został świerk pospolity w Cetniu. W Gminie znajdują się również użytki ekologiczne, tj. bagna śródlęsne w oddz. 153c i 153g Leśnictwa Dęba, oddz. 49c i 52d Leśnictwa Ceteń oraz oddz. 10i i 7a Leśnictwa Królówka w Nadleśnictwie Opoczno.

Pod względem hydrograficznym obszar Gminy położony jest w dorzeczu Wisły w obrębie zlewni II rzędu rzeki Pilicy, lewobrzeżnego dopływu Wisły. Zbiorniki wód powierzchniowych są stosunkowo niewielkie. Reprezentują je starorzecza w dolinie Pilicy oraz kilka niewielkich spiętrzeń na małych ciekach.

Na terenie Gminy Poświętne znajduje się grupa obiektów kulturowych ciekawych z punktu widzenia historii, architektury i tradycji tego regionu województwa, które przy umiejętnym wykorzystaniu mogą stać się atrakcjami turystycznymi, a przez to przyczynić się do rozwoju gospodarki turystycznej. Są to:

- obiekty wpisane do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Łódzkiego:
 - zespół klasztorny filipinów:

- kościół p.w. śś. Filipa Nereusza i Jana Chrzciciela;
- klasztor;
- 2 dzwonnice;
- brama;
- zespół kościoła cmentarnego p.w. św. Józefa:
 - kościół;
 - dzwonnica;
 - kostnica;
 - studnia;
 - d. cmentarz przykościelny z ogrodzeniem;
- kaplica p.w. św. Anny;
- 20 zabytkowych obiektów architektonicznych ujętych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków;
- 70 obiektów figurujących w gminnej ewidencji zabytków;
- 37 stanowisk archeologicznych stanowiących świadectwo wielowiekowego osadnictwa na terenach obejmowanych obecnie przez gminę Poświętne, które również zostały ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości – w okresie międzywojennym – Poświętne stało się miejscem krzewienia kultury. Przy klasztorze istniała szkoła świecka, działały stowarzyszenia patriotyczne, chór i orkiestra. W czasie II wojny światowej w lasach nielińskich walczył oddział majora Henryka Dobrzańskiego, pseudonim „Hubal”. Jako jedyny oddział nie zdjął on munduru polskiego i nie oddał broni. W miejscu, gdzie zginął „Hubal” wzniesiono okazały szaniec, przy którym odbywają się corocznie uroczystości narodowe. Szaniec powstał w 1977 roku i jest to murowany obelisk z tablicami pamiątkowymi, otoczony dookoła kamiennym murem. Ogrodzenie z dwoma kutymi furtkami, ozdobione emblematem krzyża Virtuti Militari, Krzyżem Walecznych, wieńcem i 4 orłami typu wojskowego. Na głównym obelisku umieszczono napis: „Tu walczył i zginął 30 IV 1940 r. major Henryk Dobrzański Hubal d-ca Oddz. W.P. Nieustraszonego żołnierza pierwszego partyzanta. Społeczeństwo Ziemi Opoczyńskiej 1964 roku”.

Na terenie Gminy rozwija się tzw. turystyka filmowa, której celem są m.in. uwiecznione w dziełach plenery. Gmina Poświętne ma bogate doświadczenie w tworzeniu plenerów dla wielu znanych produkcji polskich. W Gminie zrealizowano aż 16 filmów i seriali m.in.: „Jak rozpętałem II wojnę światową”, „Czterej pancerni i pies”, „Pieniądze to nie wszystko”, „Katyń” czy „Bitwa warszawska 1920”. W 2020 roku w ramach projektu pt.: „Utworzenie filmowych punktów turystyczno-informacyjnych dla mieszkańców i gości Gminy Poświętne” stanęły oryginalne tablice przedstawiające bogaty filmowy dorobek Gminy.

Bogactwo lasów charakteryzujących się niezwykłymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, a także rzeka Pilica przepływająca przez Gminę również dają duży potencjał do rozwoju turystyki. Rzeką cieszy się popularnością wśród miłośników spływów kajakowych. W związku z tym w Gminie zaczęto tworzyć przystanie kajakowe. Z kolei obfitość terenów leśnych zachęca do rozwoju turystyki pieszo-rowerowej, dlatego też na terenie Gminy wytyczonych zostało kilka szlaków:

- szlaki rowerowe:
 - trakt przez Puszcę Pilicką (koloru zielonego) relacji: Czerniewice – rezerwat „Konewka” – Spała – Poświętne;
 - Szlak Cudownych Obrazów (koloru czarnego) relacji: Wesoła – Tomaszów Mazowiecki – Ciełkowice Małe – Spała – Inowódz – Fryszarka – Anielin – Poświętne;
 - trasa rowerowa pn.: „Szlakiem natury, historii, kultury”;
- ścieżka edukacyjno – historyczna „Śladami Oddziału mjr Hubala”;
- Łódzki Szlak Konny;
- pieszy szlak turystyczny „Szlak Partyzancki im. mjr Henryka Dobrzańskiego” (koloru czerwonego) relacji: Radomsko PKP – Wygoda – Włynice – Przedbórz – Bąkowa Góra – Sulejów – Tomaszów Mazowiecki – Spała – Poświętne – Drzewica;
- szlak wodny Pilicy.

Dostrzega się potencjał w utworzeniu na terenie Gminy tzn. szlaku filmowego, którego trasa przebiegałaby przy wszystkich najważniejszych miejscach kulturowo-historycznych Gminy oraz w otoczeniu niezwykłych walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Powstanie szlaku wiązało by się z rozwojem infrastruktury turystycznej w gminie, m.in. poprzez utworzenie parkingów, miejsc wypoczynku, zwiększeniem liczby tablic informacyjnych itp.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

O poziomie przedsiębiorczości danej jednostki samorządu terytorialnego świadczy między innymi liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na jej terenie. W tabeli poniżej przedstawiono kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na obszarze powiatu opoczyńskiego w latach 2016-2020. Na terenie powiatu największą zmianę obserwuje się dla Gminy Opoczno, gdzie liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 212. Przedsiębiorstwa zarejestrowane w Gminie Poświętne w roku 2020 stanowiły 3,8% (195 podmiotów) wśród wszystkich przedsiębiorstw prowadzących swoją działalność w powiecie opoczyńskim. Udział ten ułokował Gminę na ostatnim miejscu wśród gmin powiatu.

Tab. 2. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie opoczyńskim w latach 2016-2020

JST	2016		2020		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2016-2020
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
powiat opoczyński	4 550	100,0%	5 126	100,0%	576
Białaczów	218	4,8%	263	5,1%	45
Drzewica	575	12,6%	649	12,7%	74
Mniszków	261	5,7%	337	6,6%	76
Opoczno	2 435	53,5%	2 647	51,6%	212
Paradyż	224	4,9%	279	5,4%	55
Poświętne	191	4,2%	195	3,8%	4
Sławno	337	7,4%	410	8,0%	73
Żarnów	309	6,8%	346	6,7%	37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród największych podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy można wskazać m.in.:

- Usługi Tartaczne i Handel Drewnem Stanisław Kołodziejczyk i Dawid Kołodziejczyk Spółka Jawna;
- „Gelwasz” W. i L. Grzybek Spółka Jawna;
- E- Remedium Sklep Internetowy Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością.

Wśród podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Poświętne, największa część podmiotów działa w przetwórstwie przemysłowym (34 podmioty), budownictwie (34) oraz w handlu hurtowym i detalicznym (30). Najmniej podmiotów gospodarczych zajmuje się górnictwem i wydobywaniem (1), dostawą wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalnością związaną z rekultywacją (1) oraz działalnością w zakresie usług administrowania i działalnością wspierającą (1).

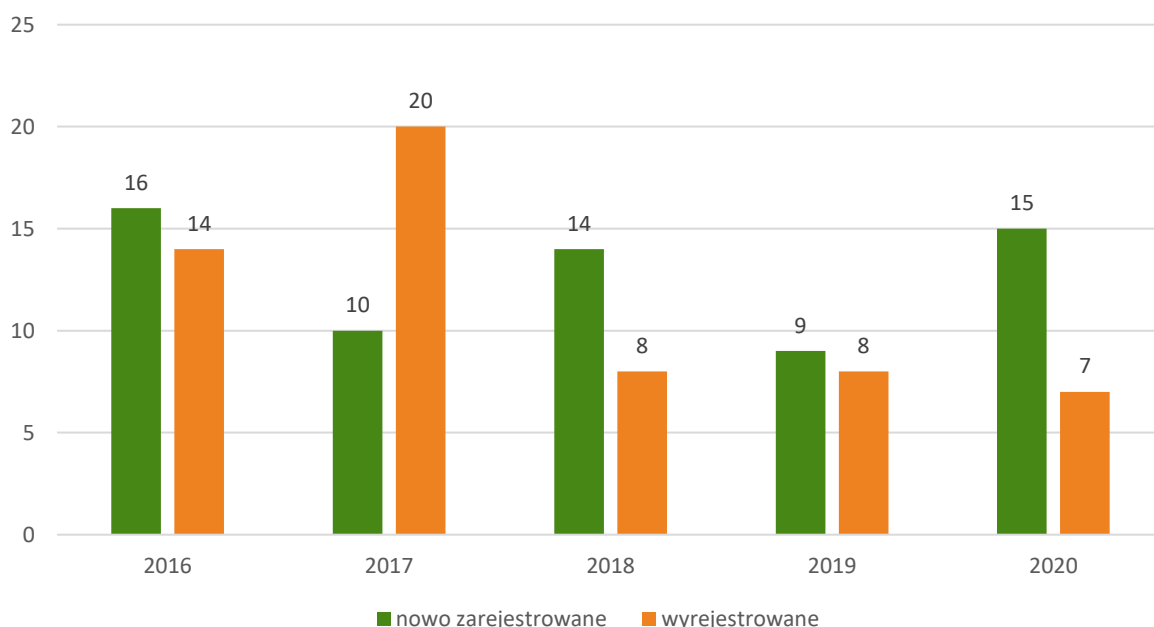
Na terenie Gminy Poświętne nie działają podmioty zajmujące się wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych ani organizacje i zespoły eksterytorialne.

Tab. 3. Podmioty działające na terenie Gminy Poświętne w 2020 r. według sekcji PKD

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	34
Sekcja F Budownictwo	34
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	30
Sekcje S i T Pozostała działalność usługowa	19
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	14
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	10
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	10
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	7
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	7
Sekcja P Edukacja	7
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	5
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	4
Sekcja J Informacja i komunikacja	3
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	1
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0
Sekcja U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

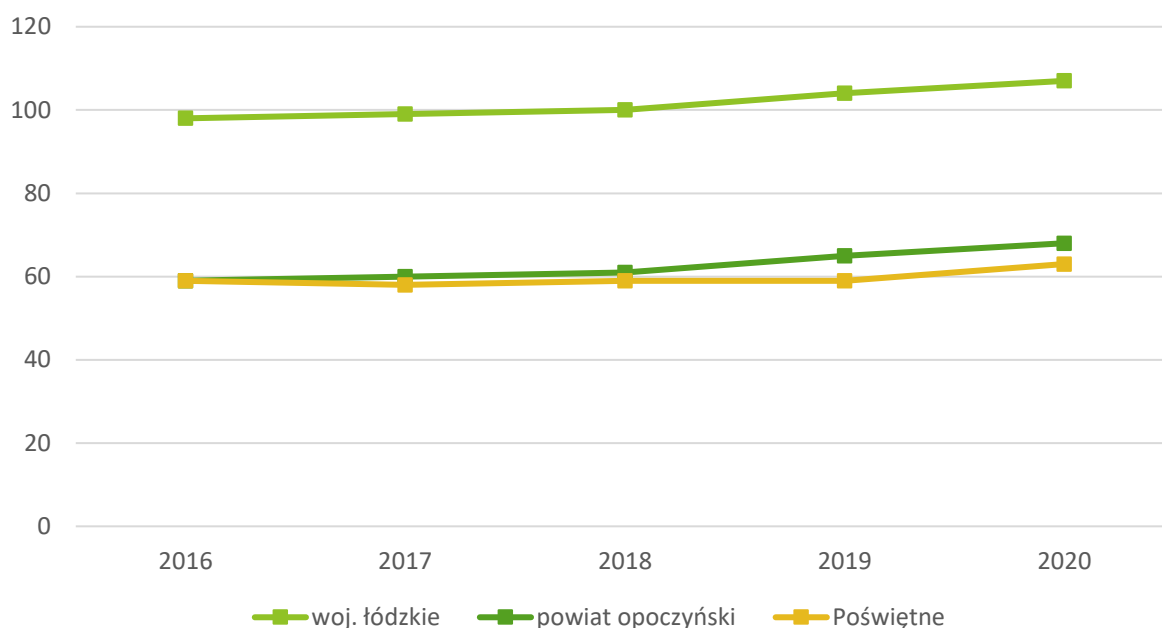
Na poniższym wykresie przedstawiono porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON działających na terenie Gminy Poświętne. Analiza dotyczy zmian na przestrzeni lat 2016-2020. Liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw od roku 2018 przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych. Dodatkowo zauważyć można tendencję spadkową dla jednostek wyrejestrowywanych, co jest zjawiskiem pozytywnym.

Ryc. 8. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2016-2020 działających na terenie Gminy Poświętne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

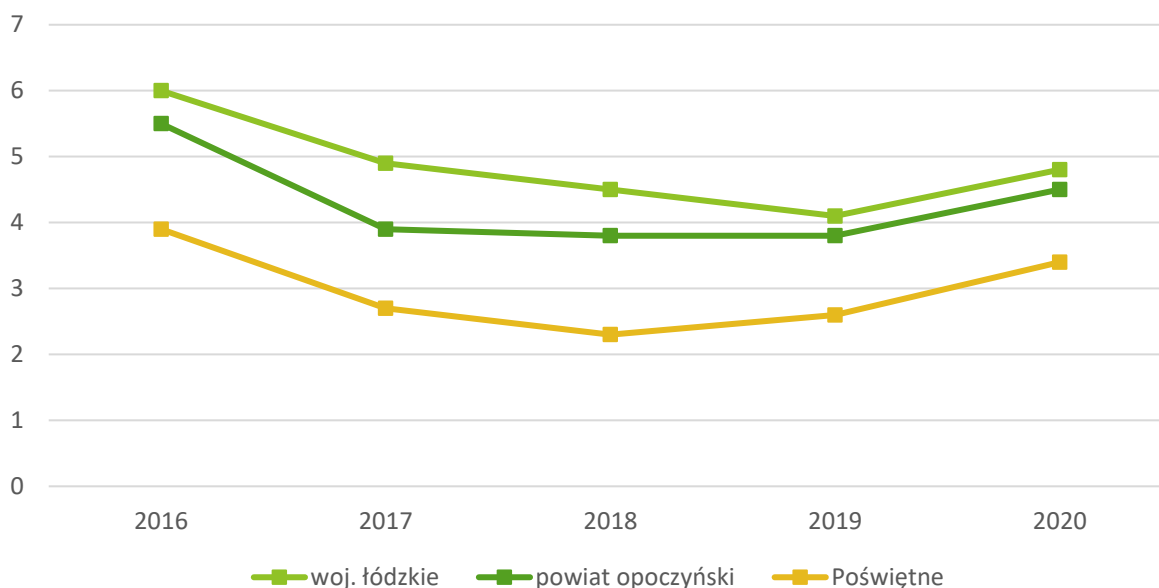
Na poniższej rycinie przedstawione zostało kształtowanie się liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Poświętne na tle powiatu i województwa. W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców najwięcej zarejestrowanych podmiotów znajduje się w województwie (107 przedsiębiorstw), następnie w powiecie opoczyńskim (68 przedsiębiorstw), a najniższa liczba dotyczy średniej dla Gminy (63 przedsiębiorstwa). Dla wszystkich jednostek obserwuje się systematyczny wzrost wskaźnika na przestrzeni analizowanych lat.

Ryc. 9. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Poświętne na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rozwój gospodarczy jednostki wiąże się również z rynkiem pracy. Możliwość stabilnego zatrudnienia oraz posiadania satysfakcjonującej pracy ma bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców. Na rycinie poniżej przedstawiono kształtowanie się udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym zamieszkujących Gminę Poświętne. Dane te zestawiono ze średnimi dla powiatu i województwa w latach 2016-2020. Można na nim zaobserwować, że do 2019 roku zauważalny był trend malejący w Gminie Poświętne w zakresie liczby bezrobotnych zarejestrowanych (z poziomu 3,9% w roku 2016, do poziomu 2,6% w roku 2019). Jednak od roku 2019 nastąpiło odwrócenie spadkowego trendu i liczba osób pozostających bez stałego miejsca zatrudnienia zaczęła ponownie rosnąć do poziomu 3,4% w roku 2020. Jednocześnie podobną tendencję w kształtowaniu się poziomu bezrobocia można było zauważyć w całym powiecie opoczyńskim oraz województwie łódzkim. Wśród głównych powodów wzrostu stopy bezrobocia można wskazać epidemię COVID-19 i związane z nią ograniczenia m.in. zamrożenie gospodarki.

Ryc. 10. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Poświętne na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Duże zakłady pracy, oferujące zatrudnienie dla wielu pracowników oraz łatwość uzyskania w nich zatrudnienia mogą stanowić konkurencję dla lokalnych przedsiębiorców poszukujących pracowników. Zakłady takie znajdują się zazwyczaj w większych miastach czy gminach nastawionych na rozwój przemysłu. Dla Gminy Poświętne ośrodkami konkurencyjnymi pod względem rynku pracy jest Opoczno i Tomaszów Mazowiecki.

2.2. Infrastruktura i środowisko

Infrastruktura drogowa

Sieć dróg na terenie Gminy tworzą drogi gminne, powiatowe, droga wojewódzka nr 726 oraz droga krajowa nr 48. Droga krajowa przebiegając na osi wschód-zachód łącząca Tomaszów Mazowiecki z Radomiem. Droga ta przebiega przez teren Gminy na odcinku 15 km. Droga wojewódzka mieści się na niewielkim fragmencie Gminy przy jej zachodniej granicy na odcinku 4 km. W sieć dróg powiatowych na terenie Gminy wpisują się drogi nr 3100E, 3104E oraz 3140E. Całkowita długość dróg gminnych wynosi 66,88 km. Gmina przeprowadza jednoroczne i pięcioletnie przeglądy stanu dróg.

W poniższej tabeli przedstawione zostały wydatki w dziale transport i łączność w latach 2018-2020 w Gminie Poświętne. Wydatki te wahają się między 717 tys. zł a 1,2 mln zł, osiągając w analizowanym okresie średnią wynoszącą 965 676,02 zł.

Tab. 4. Wydatki w dziale transport i łączność w latach 2018-2020 w Gminie Poświętne

	2018	2019	2020
WYDATKI OGÓŁEM	1 246 130,67 zł	933 456,00 zł	717 441,40 zł

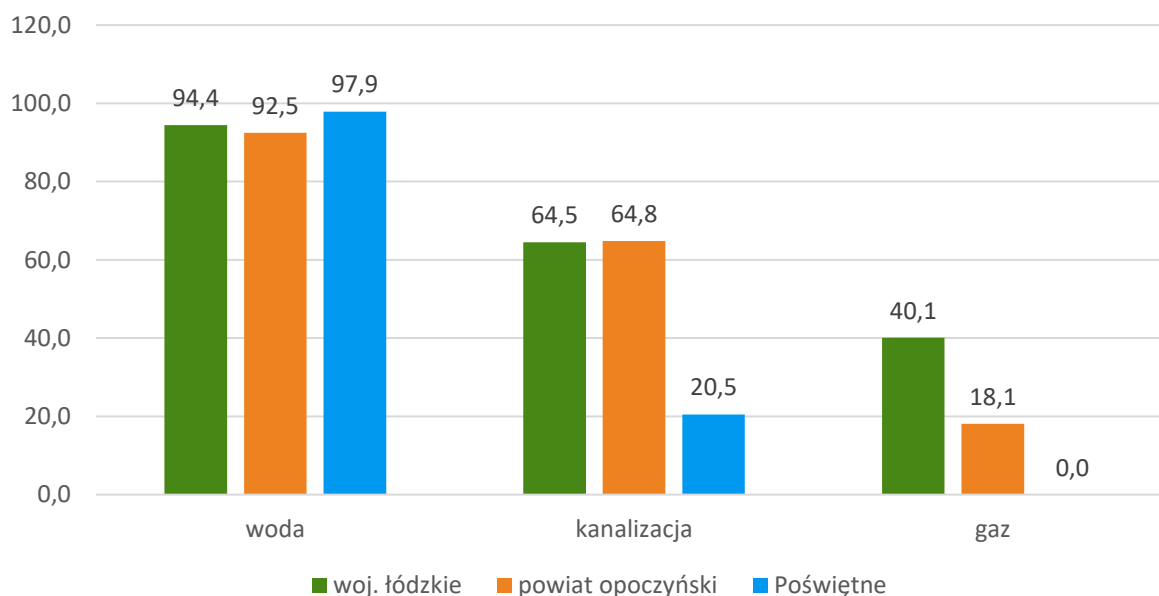
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Urządzenia sieciowe

Podmiotem odpowiedzialnym za zaopatrywanie (pobór, uzdatnianie, dystrybucję) mieszkańców Gminy w wodę i odprowadzanie ścieków komunalnych z jej terenu jest Gmina Poświętne. Na terenie Gminy działa oczyszczalnia ścieków w Poświętnem przy ulicy Szkolnej 1, o maksymalnej przepustowości 195 m³/d. Przepustowość ta jest wystarczająca, jednak należy mieć na uwadze, iż może okazać się konieczne zwiększenie jej, w sytuacji zwiększenia ilości odprowadzanych ścieków. Mieszkańcy, którzy nie mają możliwości podłączania do sieci kanalizacyjnej gromadzą ścieki w zbiornikach bezodpływowych. W miejscowościach, gdzie nie ma ekonomicznych podstaw do doprowadzenia sieci kanalizacyjnej planuje się tworzenie przydomowych oczyszczalni ścieków. Wskazane jest pozyskiwanie dofinansowań ze środków zewnętrznych i wsparcie mieszkańców w zakresie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.

Według danych GUS z roku 2020, na terenie Gminy znajduje się sieć wodociągowa o łącznej długości 78,7 km. Do budynków doprowadzonych jest 1 068 przyłączy. Natomiast długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła 17,2 km. Do budynków doprowadzonych jest 227 przyłączy.

Poniższy wykres przedstawia udział mieszkańców Gminy Poświętne korzystających z instalacji sieciowych w 2019 roku w porównaniu do powiatu i województwa. Warto zauważyć, iż Gmina jest zwodociągowana w bardzo wysokim stopniu, a dostęp do sieci wodociągowej w 2019 roku miało 97,9% mieszkańców. Był to wynik wyższy zarówno od średniej dla powiatu, jak i dla województwa. Udział osób korzystających z sieci kanalizacyjnej kształtuje się na niższym poziomie w analizowanych jednostkach, gdzie dostęp do kanalizacji w województwie miało 64,5% mieszkańców, w powiecie 64,8%, natomiast w Gminie 20,5%. Gmina nie posiada sieci gazowej.

Ryc. 11. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Poświętne w 2020 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W związku z niewystraczającą dostępnością do sieci internetowej związanej m.in. z przestarzałą infrastrukturą Gmina przystąpiła do rządowego projektu „Cyfrowa Gmina”. Celem projektu jest wyeliminowanie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego Internetu o wysokich przepustowościach. Na koniec 2021 roku w trakcie realizacji było 377 punktów, w miejscowościach: Poświętne, Studzianna, Brudzewice, Brudzewice-Kolonia, Małoszyce, Buczek, Dęba i Dęborzeczek. W pierwszej kolejności sieć szerokopasmowego Internetu doprowadzana jest do budynków użyteczności publicznej, następnie do osób fizycznych.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.

Podmiotem odpowiedzialnym za odbiór i wywóz odpadów komunalnych z terenu Gminy Poświętne jest Zakład Usług Komunalnych „HAK” Stanisław Burczyński, zlokalizowany przy ul. Próchnika 25 w Piotrkowie Trybunalskim.

Odpady odbierane są z podziałem na 5 frakcji:

- papier,
- metale i tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe,
- szkło,
- bioodpady,
- niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne.

Na terenie Gminy Poświętne zlokalizowany jest Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (adres: Stefanów 2a, 26-315 Poświętne).

W poniższej tabeli przedstawiony został stan gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Poświętne w latach 2016-2020. Na przestrzeni analizowanych lat masa odpadów zbieranych z obszaru Gminy zwiększyła się. Udział odpadów zbieranych w sposób selektywny w całkowitej masie zbieranych odpadów wyniósł średnio 37,8% i od 2019 roku utrzymuje się na stałym poziomie.

Analizie poddane zostały również poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oraz odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, a także poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Tab. 5. Stan gospodarki odpadami w Gminie Poświętne w latach 2016-2019

		2016	2017	2018	2019	2020
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)		2926 + 225 (działki)	2983 + 254 (działki)	2976 + 255 (działki)	2743 + 258 (działki)	2715 + 259 (działki)
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:		489,13	488,69	504,97	476,60	606,78
<i>zmieszane</i>		289,43	323,92	339,04	283,14	366,34
<i>segregowane</i>		199,70	164,77	165,93	193,46	240,44
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów		41%	34%	33%	41%	40%
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (%)	gmina	32,01%	21,81%	24,22%	39%	50,10%
	wymagany	18	20	3	40	50
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych (%)	gmina	100%	100%	100%	100%	-
	wymagany	42	45	50	60	70
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (%)	gmina	28,06%	32,91%	18,32%	24,50%	Brak danych
	wymagany	45	45	40	40	35

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań.

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Postępujące zanieczyszczanie środowiska oraz wynikające z niego zmiany klimatyczne, będące skutkiem nadmiernej ekspansji człowieka na środowisko zmuszają do podejmowania działań ograniczających jego degradację oraz służących poprawie jego składowych. Działania te związane są w szczególności z ochroną powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb.

Gmina Poświętne współpracuje z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi w sprawie programu Czyste Powietrze, którego podstawowym celem jest poprawa efektywności energetycznej oraz zmniejszenie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń do

atmosfery z istniejących jednorodzinnych budynków mieszkalnych. Program oferuje dofinansowania dla mieszkańców w zakresie termomodernizacji budynków, wymiany pieców oraz instalacji OZE.

Należy podkreślić, iż jakość powietrza w gminie jest dobra, co bardzo cenią sobie jej mieszkańcy. Wpływ na to ma m.in. duża powierzchnia terenów leśnych, brak dużych i uciążliwych zakładów przemysłowych w gminie i jej najbliższym sąsiedztwie. Gmina charakteryzuje się również niedużym ruchem drogowym. Czynniki te oraz położenie gminy sprawiają, iż wskaźniki zanieczyszczenia powietrza nie przekraczają określonych przepisami norm, co dodatkowo podnosi walory gminy, jako miejsca, w którym warto wypocząć i gdzie można oddychać świeżym powietrzem.

Ponadto Gmina w 2020 roku dostała dofinansowanie od WFOŚiGW na projekt „Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Poświętne w 2020 roku”. Gmina Poświętne przystąpiła również do programu AZBEST 2020 i uzyskała wsparcie finansowe do projektu „Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Poświętne w 2020 roku” polegający na odbiorze, transporcie oraz unieszkodliwieniu wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy.

Jednym z narzędzi kontroli nad zrównoważonym rozwojem i ochroną środowiska są decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia. Najważniejsze decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach wydane w latach 2015-2020 dotyczyły m.in.: budowy kanalizacji sanitarnej, budowy odnawialnych źródeł energii – fotowoltaika, budowy drogi.

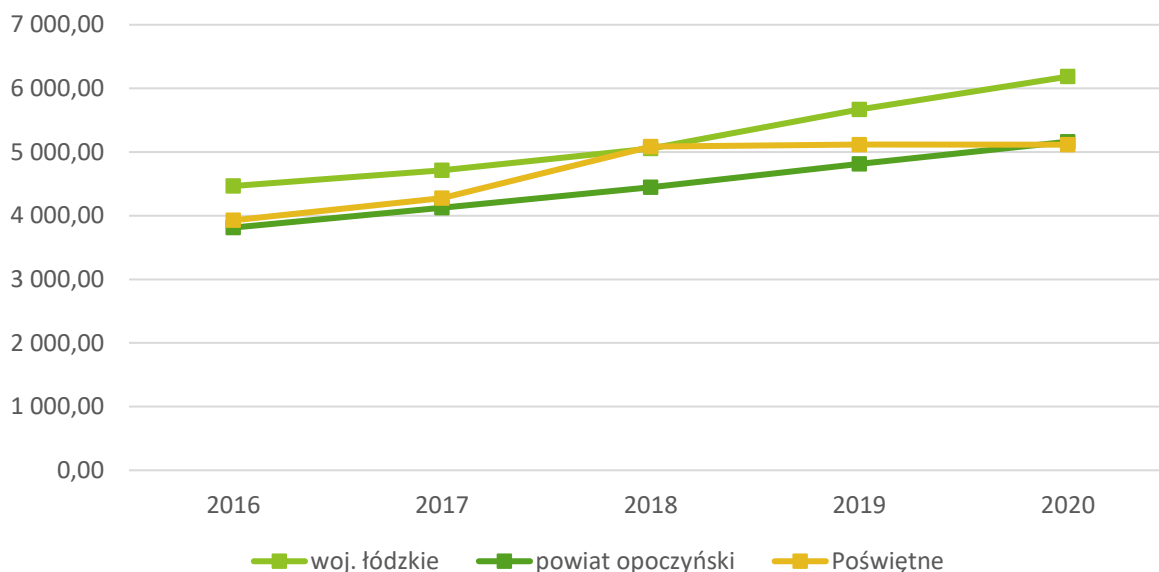
2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

W latach 2016-2018 dochody Gminy Poświętne ulegały corocznemu wzrostowi – z poziomu 12,7 mln zł w 2016 roku do 16,1 mln zł w 2018 roku. Od roku 2019 dochody Gminy nieznacznie spadły i 2020 roku wyniosły 15,9 mln zł.

Poniższy wykres prezentuje kształtowanie się średniego dochodu na jednego mieszkańca Gminy Poświętne na tle porównywanych jednostek. Analizując powyższe dane zauważyć można, że dochód na 1 mieszkańca w Gminie Poświętne rósł do roku 2018 i od tego czasu utrzymuje się na podobnym poziomie, osiągając w 2020 roku wielkość 5 114,68 zł. Dodatkowo, wskaźnik ten, od 2016 roku wzrósł nominalnie o 1 187,07 zł.

Wskaźnik dochodów ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Poświętne w 2020 roku był niższy od średniej wyznaczonej dla powiatu opoczyńskiego (5 162,58 zł) o 47,90 zł i dla województwa łódzkiego (6 184,58 zł), różnica 1 069,90 zł.

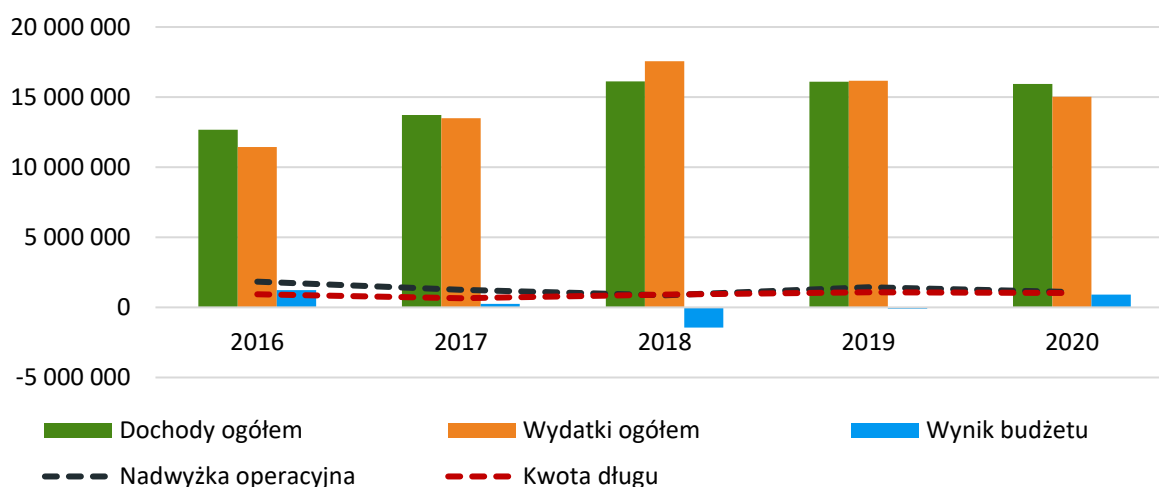

Ryc. 12. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Poświętne na tle powiatu i województwa w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród dochodów budżetowych najwyższy udział stanowią dochody bieżące (średnio 96,2%). Widoczny wpływ na ich kształtowanie ma coroczne i stabilne zwiększanie się udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, subwencji, dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące oraz pozostałych dochodów bieżących.

Corocznie wzrastają również wydatki bieżące Gminy. W 2016 roku wydatki bieżące kształtowały się na poziomie 10,7 mln zł i do 2020 roku wzrosły do ponad 14,6 mln zł. Tendencja ta jest zjawiskiem naturalnym, typowym dla gmin w Polsce. Ważne jest jednak, aby wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących. Warto zwrócić uwagę na kształtowanie się w Gminie nadwyżki operacyjnej, która stanowi różnicę między dochodami bieżącymi, a wydatkami bieżącymi. W analizowanym okresie, jej średnia wysokość wyniosła 1 293 852,53 zł, co stanowiło 8,7% dochodów ogółem.

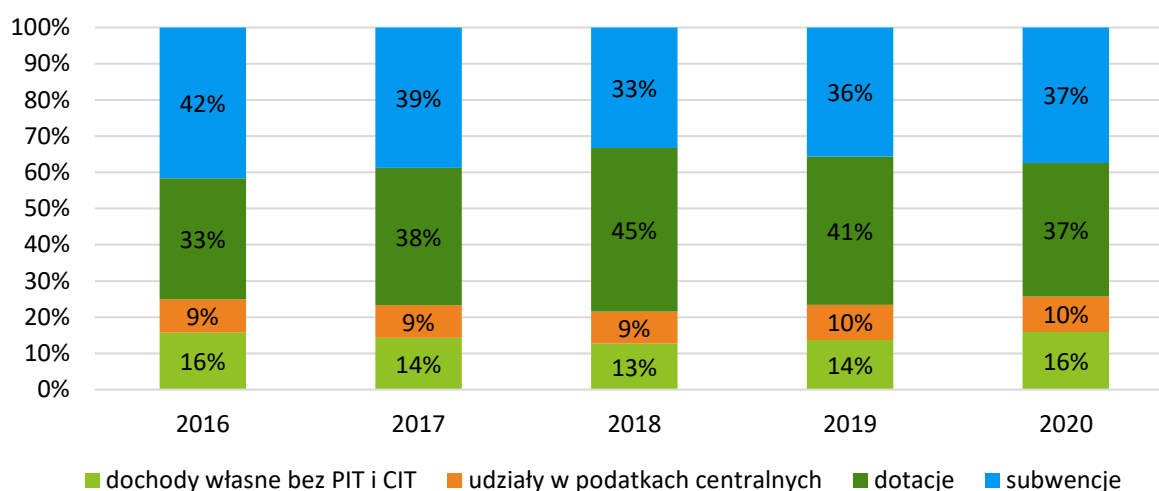
Ryc. 13. Wykonanie budżetu Gminy Poświętne w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Ujemny wynik budżetu biorąc pod uwagę lata 2016-2020 wystąpił w roku 2018 (nieco ponad 1,4 mln zł) i 2019 (ok. 85 tys.) i był spowodowany wysokimi nakładami na inwestycje w tym okresie. Spowodowało to konieczność zaciągnięcia nowych zobowiązań i wzrost kwoty długu o prawie 2 mln zł w stosunku do roku 2017.

Struktura dochodów i wydatków

Wśród dochodów budżetowych najważniejszą rolę odgrywają dochody własne, które decydują o samodzielności finansowej jednostki. Zalicza się do nich przede wszystkim podatki i opłaty lokalne. Jest to o tyle ważne, że w przypadku tej kategorii dochodów Gmina posiada kompetencje do wydawania uchwał, dzięki którym może decydować o stawkach podatkowych, wprowadzaniu ulg i zwolnień, umarzaniu należności, a także do przejmowania z nich wpływów. Dzięki dużemu zakresowi swobody w kształtowaniu tych dochodów, jednostka może również oddziaływać na podmioty gospodarcze, które funkcjonują na danym terenie, a przez to stymulować rozwój lokalny.

Ryc. 14. Struktura dochodów Gminy Poświętne latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

W latach 2016-2020 udział dochodów własnych Gminy w ogólnych dochodach stanowił średnio 14% i utrzymywał się na stałym poziomie. Dodając udziały w podatku PIT i CIT, dochody własne Gminy Poświętne w 2020 roku wynosiły 26%, co znacznie ogranicza możliwość samodzielnego oddziaływania Gminy na kształt i strukturę dochodów, a tym samym możliwość samodzielnego finansowania inwestycji, ponieważ wysokość dochodów w dużym stopniu nie jest bezpośrednio zależna od władz samorządowych.

W zakresie dochodów własnych największe znaczenie mają dochody z tyt. udziału w podatku PIT, generujące w analizowanym okresie średnio 1,4 mln zł rocznie, następnie podatek od nieruchomości – 650 tys. zł i podatek leśny – 252 tys. zł. Z kolei wpływy z podatku CIT w analizowanym okresie wynosiły średnio 1,7 tys. zł rocznie.

Należy również mieć na uwadze, że potencjał finansowy Gminy w zakresie podatku od nieruchomości, podatku rolnego jest wyższy. Wynika to z tego, że Gmina stosuje niższe niż maksymalne stawki podatkowe. W efekcie w latach 2016-2020 łączna wartość zmniejszenia wpływów z tytułu podatku od nieruchomości wynosiła 1,2 mln zł (średnio 235 tys. zł rocznie na skutek stosowania niższych niż maksymalne stawek podatkowych oraz 10 tys. zł z tytułu ulg i zwolnień podatkowych), natomiast z tytułu podatku rolnego 213 tys. zł (średnio 43 tys. zł rocznie na skutek stosowania niższych niż maksymalne stawek podatkowych),

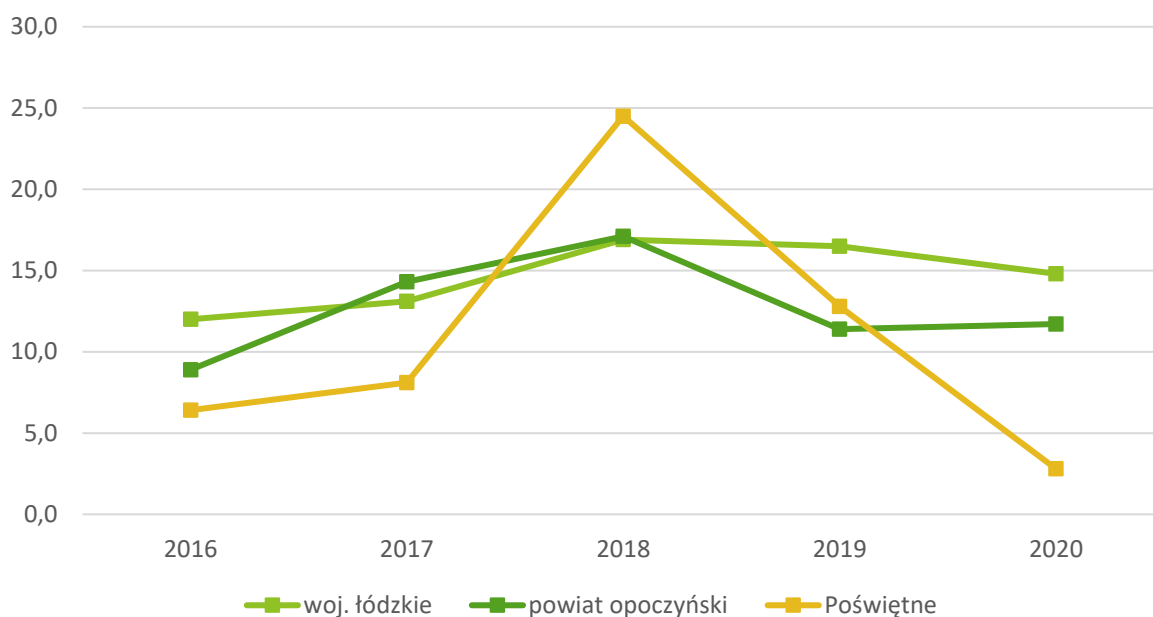
Tab. 6. Dochody podatkowe Gminy Poświętne w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
PIT	1 165 495,00	1 239 549,00	1 430 727,00	1 561 670,00	1 549 258,00
CIT	480,79	892,46	2 242,19	1 572,01	3 051,87
podatek rolny	129 528,23	134 662,90	134 250,37	149 087,15	155 445,28
podatek od nieruchomości	566 118,59	582 788,59	602 536,83	674 451,31	817 691,87
podatek leśny	247 523,25	245 717,85	257 983,26	253 813,84	257 389,34
podatek od środków transportowych	57 388,00	53 207,00	57 095,00	81 200,00	84 476,00
karta podatkowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
podatek od czynności cywilnoprawnych	64 885,00	61 887,00	68 496,00	75 997,00	74 283,37
wpływy z opłaty skarbowej	16 813,00	12 296,00	11 662,00	13 995,73	12 163,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Z kolei biorąc pod uwagę wydatki, największy ich udział przypadają w działach: oświata i wychowanie (średnio 28% w latach 2018-2020), rodzina (27%), administracja publiczna (15%), rolnictwo i łowiectwo (10%), transport i łączność (6%), pomoc społeczna (4%), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (4%) oraz kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (2%).

Na poniższej rycinie przedstawiono udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Poświętne na tle powiatu i województwa w latach 2016-2020. Wydatki inwestycyjne w latach 2016-2019 stanowiły 10,9% ogólnych wydatków. Średnia dla powiatu opoczyńskiego wyniosła 12,7%, a dla województwa łódzkiego – 14,7%. Najwyższy wzrost wydatków inwestycyjnych wystąpił w 2018 roku. Po roku 2018 nastąpił spadek i wydatki inwestycyjne Gminy wynosiły w 2020 roku 2,8%, co stanowiło udziały mniejsze niż w województwie i powiecie.

Ryc. 15. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Poświętne na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Nowe inwestycje publiczne to element sprzyjający nie tylko podnoszeniu jakości życia mieszkańców, ale także poprawiający uwarunkowania dla rozwoju czy budujący przyjazny wizerunek obszaru dla każdego z jego użytkowników.

W 2018 roku kwota przeznaczona na wydatki majątkowe wyniosła 4,3 mln zł i zrealizowano zadania takie jak:

- Budowa kanalizacji sanitarnej z odgałęzieniami od sieci oraz pompowniami ścieków w Gminie Poświętne etap I – 2,7 mln;
- Przebudowa drogi gminnej 107251E Wólka Kuligowska – Mysiakowiec – ok. 500 tys. zł;
- Przebudowa boisk przy Szkole Podstawowej w Poświętnem – ok. 132 tys. zł;
- Budowa wielofunkcyjnej Otwartej Strefy Aktywności w miejscowości Ponikła – ok. 60 tys. zł.

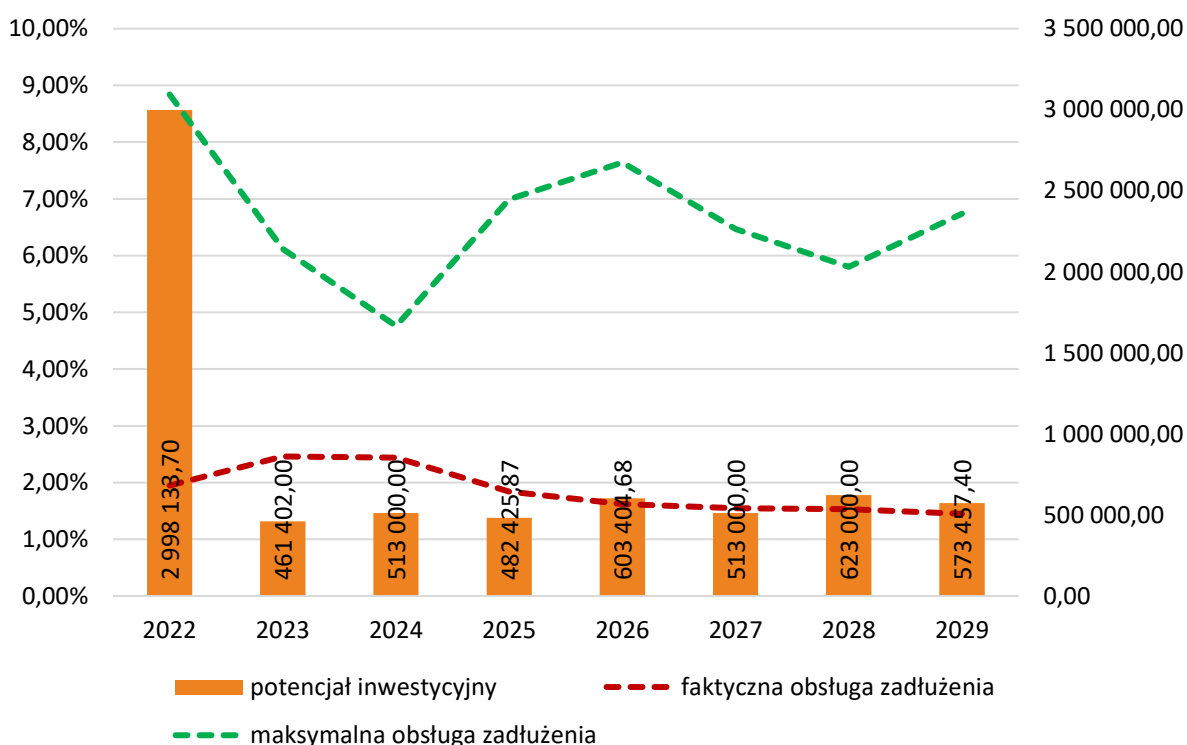
W 2019 roku kwota przeznaczona na wydatki majątkowe wyniosła 2,1 mln zł i zrealizowano zadania takie jak:

- Budowa kanalizacji sanitarnej z odgałęzieniami od sieci oraz pompowniami ścieków w Gminie Poświętne etap III – zadanie 1 – ok. 226 tys. zł;
- Przebudowa fragmentu drogi dojazdowej(dz. Nr 228) na odcinku droga powiatowa – Wólka Kuligowska (środki funduszu sołeckiego 14 000,00 zł) – 330 tys. zł;
- Termomodernizacja budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Brudzewicach – ok. 1,2 mln zł.

Potencjał inwestycyjny

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Poświętne na lata 2022-2029 zgodnie z uchwałą nr XXXVIII/224/21 Rady Gminy Poświętne z dnia 30 września 2021 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Poświętne na lata 2021-2029. Pozwala on na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych Gminy w przyszłości.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Poświętne pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań.

Ryc. 16. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Poświętne na lata 2022-2029

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały nr XXXVIII/224/21 Rady Gminy Poświętne z dnia 30 września 2021 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Poświętne na lata 2021-2029.

Dodatkowo na wykresie przedstawiono potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2022- 2029. Wynika z niego, że potencjał inwestycyjny w okresie prognozy wyniesie około 6,77 mln zł.

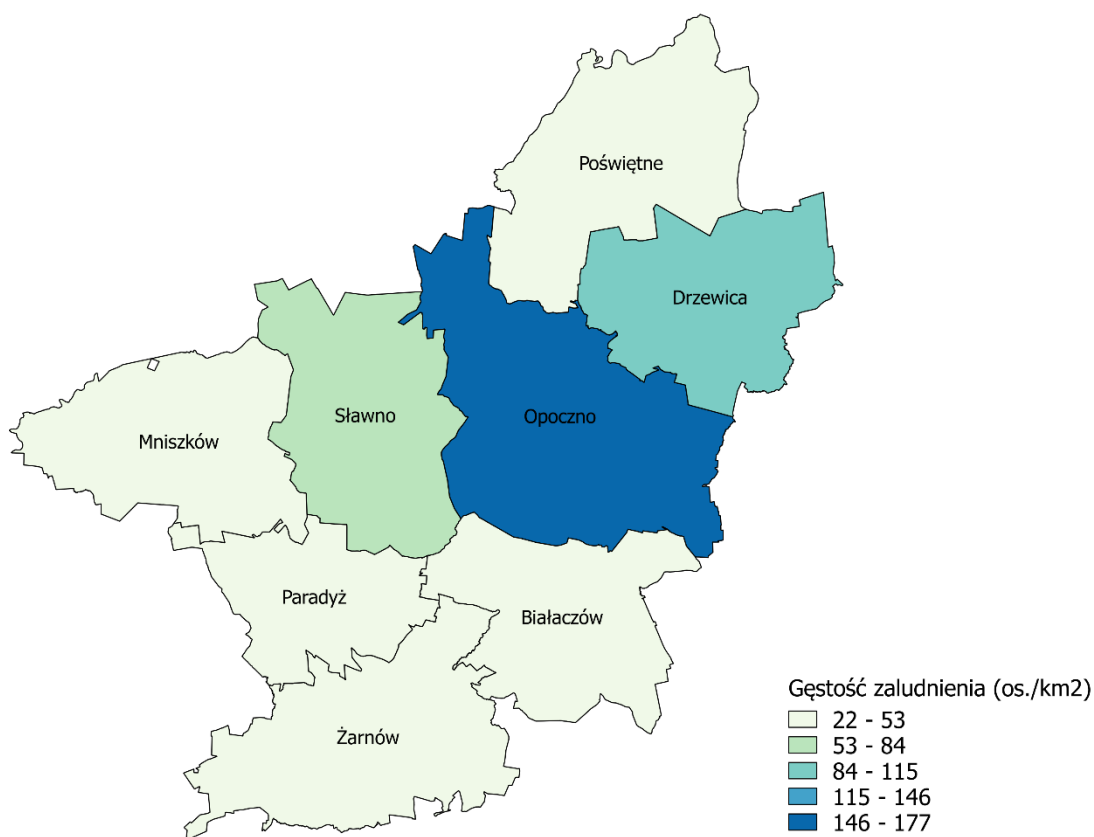
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

Według danych GUS Gmina Poświętne w roku 2020 liczyła 3 101 mieszkańców, co w przeliczeniu na powierzchnię wynosiło 22 os./km². Z tego względu gęstość zaludnienia w Gminie była jedna z niższych w powiecie opoczyńskim, gdzie gęstość zaludnienia kształtowała się na poziomie 73 os./km². Największa gęstość zaludnienia występowała w Gminie Opoczno (179 os./km²).

Ryc. 17. Gęstość zaludnienia w powiecie opoczyńskim w 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii i GUS.

W poniższej tabeli zestawiono dane dotyczące zmiany liczby ludności w latach 2016-2020 w Gminie Poświętne, powiecie opoczyńskim oraz pozostałych gmin należących do powiatu. W Gminie Poświętne zauważa się spadek liczby ludności na przestrzeni lat. W 2020 roku wynosiła ona 3 101 mieszkańców, co daje o 138 mieszkańców mniej niż w pierwszym analizowanym roku. Sytuacja jest jednak charakterystyczna dla całego powiatu. Średnia dynamika zmiany liczby ludności dla Gminy wyniosła 98,9% oraz 99,5% dla powiatu. Udział mieszkańców Gminy w całkowitej liczbie ludności w powiecie wynosił 4%, co jest wartością najniższą na tle pozostałych gmin. Jednocześnie w Gminie obserwuje się najszybszy spadek liczby mieszkańców.

Tab. 7. Zmiany liczby ludności w powiecie opoczyńskim w latach 2016-2020

JST	2016	2017	2018	2019	2020	udział w 2020 r.	średnia dynamika
powiat opoczyński	77 203	76 984	76 623	76 106	75 524	100%	99,5%
Białaczów	5 845	5 820	5 802	5 767	5 723	8%	99,5%
Drzewica	10 649	10 559	10 487	10 424	10 384	14%	99,4%
Mniszków	4 730	4 760	4 771	4 770	4 750	6%	100,1%
Opoczno	34 666	34 607	34 353	34 108	33 777	45%	99,4%
Paradyż	4 440	4 423	4 415	4 354	4 327	6%	99,4%
Poświętne	3 239	3 197	3 176	3 148	3 101	4%	98,9%
Sławno	7 610	7 640	7 672	7 627	7 645	10%	100,1%
Żarnów	6 024	5 978	5 947	5 908	5 817	8%	99,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zachodzące w Gminie procesy demograficzne uzależnione są w dużej mierze od przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Wskaźnik przyrostu naturalnego kształtował się na poziomie ujemnym nie tylko w Gminie Poświętne – jest to sytuacja charakterystyczna dla całego regionu, w tym powiatu i województwa. W Gminie Poświętne wskaźnik ten w 2020 roku wynosił -15,73 i był prawie trzy razy niższy niż w powiecie (-5,93) i województwie (-6,09). Saldo migracji również kształtowało się na poziomie ujemnym dla Gminy i dla powiatu. Przekłada się to na wspomniany wyżej odpływ ludności z terenu Gminy i obszarów okolicznych.

Tab. 8. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Poświętne w latach 2016-2019 na tle powiatu i województwa

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2020 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2016 r.	2020 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2016 r.
woj. łódzkie	-6,09	-0,78	-0,70	-0,03
powiat opoczyński	-5,93	-1,35	-3,00	0,03
Białaczów	-7,65	0,02	-0,20	-0,43
Drzewica	-4,90	-0,83	0,30	1,28
Mniszków	-2,74	-0,63	-4,00	-0,68
Opoczno	-4,15	-1,29	-6,60	-0,30
Paradyż	-7,36	-2,01	-2,50	1,05
Poświętne	-15,73	-3,24	-2,90	0,05
Sławno	-3,41	-1,68	3,80	0,05
Żarnów	-16,02	-2,64	1,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pogłębiając analizę struktury demograficznej Gminy Poświętne można zauważyć, że wyraźnie zmniejsza się w niej odsetek mieszkańców w tzw. wieku kreatywnym (ludność w wieku 25-34

lat). Nie jest to pozytywna cecha Gminy, ponieważ ludzie w tym wieku są główną siłą napędową jednostki samorządu terytorialnego. Dynamika spadku tego wskaźnika w latach 2016-2020 była na poziomie 98% - wynika z tego, że udział ludności w wieku kreatywnym spada, jednak wolniej niż ma to miejsce w stosunku do średniej powiatu i województwa. Mimo iż dane są na ten moment zadowalające, należy zwrócić uwagę na wymiar długofalowy, w efekcie którego zmniejszy się liczba osób aktywnych zawodowo, co może mieć negatywne skutki dla funkcjonowania Gminy.

Tab. 9. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Poświętne w 2016 i 2020 roku na tle innych jednostek

JST	mieszkańcy w wieku kreatywnym ¹ (%)			senioralne obciążenie demograficzne ² (%)		
	2016	2020	dynamika	2016	2020	dynamika
woj. łódzkie	14,60	12,96	89%	27,00	31,80	118%
powiat opoczyński	15,25	14,21	93%	23,40	26,90	115%
Poświętne	13,89	13,64	98%	31,70	33,10	104%

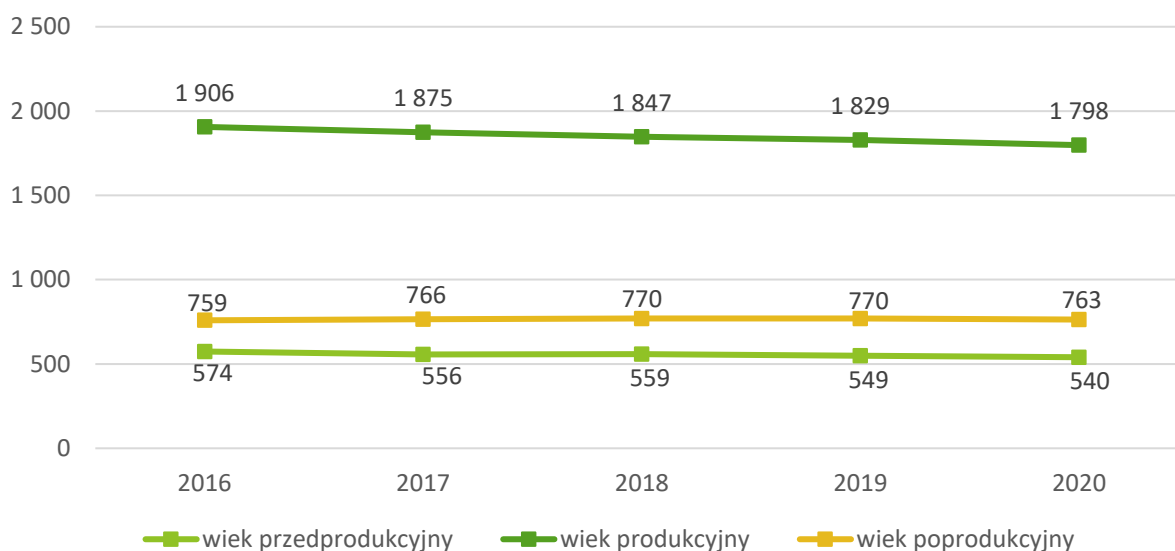
¹ ludność w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem

² ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jednocześnie w Gminie Poświętne rośnie wskaźnik senioralnego obciążenia demograficznego, odzwierciedlający stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym – z poziomu 31,7% w roku 2016 wzrósł do poziomu 33,1% w roku 2020. W przyszłości może to skutkować wzrostem zapotrzebowania na usługi społeczne dostosowane dla seniorów. Dynamika wzrostu tego wskaźnika w latach 2016-2020 kształtuje się na poziomie 104% - wynika z tego, że wskaźnik rośnie, jednak wolniej niż średnia dla powiatu i województwa.

Na poniższym wykresie przedstawiona została struktura ludności w Gminie Poświętne, poprzez graficzne zestawienie liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2016-2020. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym corocznie stopniowo maleje, choć tempo spadku jest niższe w porównaniu do liczby osób w wieku produkcyjnym. Z kolei biorąc pod uwagę liczbę osób w wieku poprodukcyjnym, zauważalna jest odwrotna tendencja. W przyszłości będzie to skutkowało wzrostem zapotrzebowania na nowe usługi społeczne, głównie skierowane dla seniorów, a jednocześnie spadku zapotrzebowania na inne, obecnie jeszcze poszukiwane.

Ryc. 18. Struktura ludności w Gminie Poświętne w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.2. Kapitał społeczny

Przedszkola

Na terenie Gminy Poświętne działa jedno Przedszkole Samorządowe w Brudzewicach oraz 2 oddziały przedszkolne mieszczące się w szkołach podstawowych w Poświętnem oraz w Dębie. Oprócz tego w Gminie funkcjonuje jedno przedszkole niepubliczne „Akademia Malucha”, do którego uczęszcza 30 dzieci w dwóch grupach. Przedszkole jest czynne od 7:00 do 16:30. W roku 2020 w Przedszkolu Samorządowym znajdowały się 2 grupy, do których uczęszczało 24 dzieci. Natomiast do oddziałów przedszkolnych łącznie uczęszczało 40 dzieci w trzech grupach.

Tab. 10. Przedszkola na terenie Gminy Poświętne

Nazwa przedszkola/oddziału/punktu przedszkolnego	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
Przedszkola publiczne				
Samorządowe Przedszkole w Brudzewicach	24	2	12	7:00-16:30
Oddz. Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Poświętnem	15	1	15	8:00-13:00
Oddz. Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Dębie	25	2	12,5	7:30-16:30
Przedszkola niepubliczne				
Przedszkole Niepubliczne „Akademia Malucha”	30	2	15	7:00-16:30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Gmina podjęła działania w celu zwiększenia liczby miejsc przedszkolnych.

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące sytuacji związanej w upowszechnieniem opieki przedszkolnej na terenie Gminy Poświętne. Poziom upowszechnienia opieki przedszkolnej zwiększał się do roku szkolnego 2020/2021, wtedy też wynosił ponad 85%. Corocznie zwiększa się miesięczny koszt utrzymania dziecka w przedszkolu gminnym. W 2020 roku kwota ta stanowiła 1 125,71 zł.

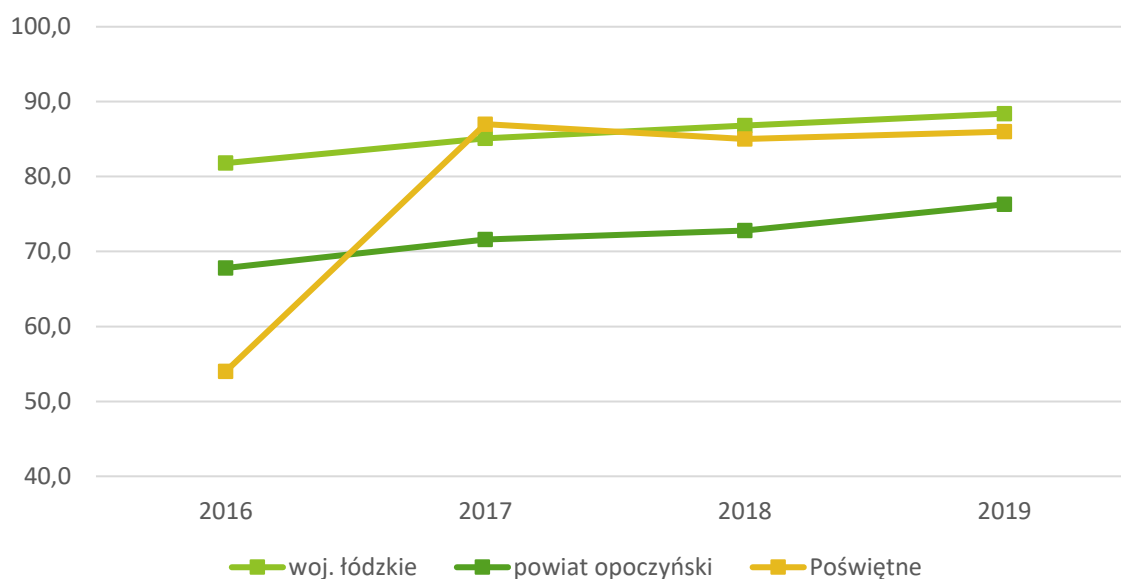
Tabela zawiera również informacje o liczbie dzieci zamieszkujących Gminę Poświętne, ale uczęszczających do przedszkola poza jej terenem oraz odwrotnie – o liczbie dzieci zamieszkujących inne gminy, ale zapisanych do placówki na obszarze Gminy Poświętne. Liczby te ulegają niewielkim zmianom na przestrzeni lat. W roku szkolnym 2020/2021 2 dzieci będących mieszkańcami Gminy Poświętne uczęszczało do przedszkoli na terenie gmin sąsiadujących, a 3 dzieci spoza Gminy dowożone były do placówek na jej obszarze.

Tab. 11. Funkcjonowanie placówek przedszkolnych w Gminie Poświętne

	2016	2017	2018	2019	2020
Udział dzieci objętych opieką przedszkolną (%)	54%	87%	85%	86%	85%
Liczba dzieci z terenu gminy w przedszkolach na terenie innych gmin (os.)	2	4	3	2	2
Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie gminy (os.)	brak	brak	1	brak	3
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym (zł)	brak danych	brak danych	740,40	733,36	1 125,71
Wysokość miesięcznej dotacji na 1 dziecko w przedszkolu niepublicznym (zł)	nie dotyczy	nie dotyczy	555,30	nie dotyczy	844,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Poniższy wykres przedstawia wskaźnik liczby dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Poświętne na tle powiatu i województwa. Na przestrzeni analizowanych lat w Gminie Poświętne wskaźnik ten wzrósł z 54% w 2016 roku do 86% w 2019 roku, osiągając poziom wyższy od powiatu (76,3%) i zbliżony do województwa (88,4%).

Ryc. 19. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Poświętne w latach 2016-2019 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Na terenie Gminy nie funkcjonują formy opieki skierowane dla dzieci do lat 3 (żłobki, kluby malucha), jednak nie dostrzega się zapotrzebowania w tym zakresie.

Szkoły

Do 2021 roku na terenie Gminy Poświętne funkcjonowały trzy szkoły podstawowe: Szkoła Podstawowa wchodząca w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Brudzewicach, Szkoła Podstawowa im. Jana III Sobieskiego w Poświętnem oraz Szkoła Podstawowa w Dębie. Od początku roku szkolnego 2021/2022 nastąpiła zmiana organizacyjna dotycząca szkół podstawowych w Poświętnem i Brudzewicach. Powstał Zespół Szkolno-Przedszkolny w Poświętnem, w którego skład wchodzi: Szkoła Podstawowa im. Jana III Sobieskiego w Poświętnem, Szkoła Filialna w Brudzewicach oraz Samorządowe Przedszkole.

Z kolei w 2019 roku dokonano zmiany w stosunku do szkoły w miejscowości Dębie. Szkoła Filialna w Dębie stała się samodzielną Szkołą Podstawową w Dębie. Poziom organizacyjny szkoły obejmuje klasy I–VIII i oddział przedszkolny.

W roku szkolnym 2020//2021 całkowita liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych funkcjonujących na terenie Gminy Poświętne wynosiła 242, przy czym do Szkoły Podstawowej w Poświętnem uczęszczało najwięcej dzieci – 154.

Tab. 12. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Poświętne

Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli
Szkoła Podstawowa w Poświętnem	154	8	19,25	19,19
Szkoła Podstawowa w Dębie	69	8	8,625	13
Szkoła Podstawowa w Brudzewicach	19	2	9,5	3,67

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

W tabeli poniżej zaprezentowany został stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych na terenie Gminy Poświętne w roku szkolnym 2020/2021. Każda ze szkół posiada komputery do użytków uczniów, projektory multimedialne, parking dla kadry i rodziców oraz gabinet pielęgniarki. Szkoła Podstawowa w Poświętnem posiada pracownię językowe, kamery oraz świetlice.

Tab. 13. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Poświętne

Nazwa szkoły	Szkoła Podstawowa w Poświętnem	Szkoła Podstawowa w Dębie	Szkoła Podstawowa w Brudzewicach
Liczba sal lekcyjnych (szt.)	15	8	5
Rodzaj i stan obiektów sportowych / sal gimnastycznych	sala gimnastyczna, miasteczko ruchu drogowego, boisko do piłki nożnej, koszykowej, siatkowej, boisko trawiaste, siłownia zewnętrzna, plac zabaw - stan dobry	pomieszczenie do ćwiczeń, siłownia zewnętrzna, plac zabaw, boisko do piłki koszykowej, nożnej, ręcznej i siatkowej - stan dobry	pomieszczenie do ćwiczeń, plac zabaw, boisko trawiaste
Pracownię językowe	tak	nie	nie
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	nie	nie	nie
Komputery do użytku uczniów (szt.)	20	10 + 10 tabletów	10
Projektory multimedialne (szt.)	9	5	2
Kamery - monitoring szkolny	tak	nie	nie
Szafki dla każdego ucznia	nie	nie	nie
Świetlice	tak	nie	nie
Parkingi dla kadry / rodziców	tak	tak	tak
Gabinet pielęgniarki / stomatologiczny	tak	tak	tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

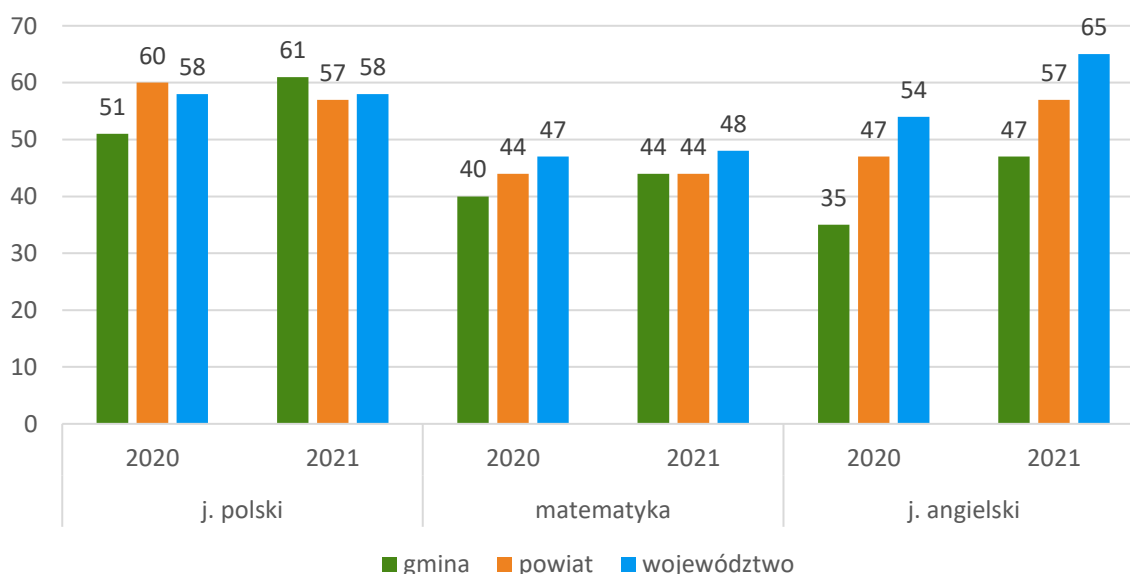
W tabeli poniżej zestawiono całkowitą liczbę uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy Poświętne w zestawieniu z liczbą dzieci zamieszkującą teren Gminy, ale dojeżdżającą do szkół poza jej granicami. Liczba dzieci zamieszkujących inne gminy, lecz uczęszczające do szkół na terenie Gminy, mimo lekkiego spadku utrzymywała się na podobnym poziomie w analizowanych latach. Liczba dzieci zamieszkujących Gminę Poświętne, lecz uczęszczających do szkół na terenie innych gmin wzrosła o 10 dzieci w porównaniu do roku 2016.

Tab. 14. Liczba uczniów zamieszkujących Gminę Poświętne uczęszczająca do szkół na terenie Gminy oraz poza jej granicami

	2016	2017	2018	2019	2020
łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy wraz z klasami "0" (os.)	290	296	317	291	282
Liczba uczniów z terenu gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin (os.)	15	19	27	19	25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Osiągnięcia uczniów są wynikiem nauczania i uczenia się. W znacznym stopniu zależą od zdolności i aspiracji, ale także środowiska rodzinnego. Badanie postępów edukacyjnych i osiągnięć uczniów może przybierać różne formy. Najczęściej są to sprawdziany wewnętrzne i zewnętrzne oraz konkursy przedmiotowe. Wyniki klas VIII szkół podstawowych z egzaminu na zakończenie szkoły podstawowej w roku szkolnym 2019/2020 obrazuje poniższe zestawienie. Ich analiza wskazuje, że poziom kształcenia w Gminie jest niższy niż średnia wyznaczona dla powiatu opoczyńskiego i łódzkiego.

Ryc. 20. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Poświętne w roku 2021 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE 2021.

Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące wykonania wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2017-2020. Można z niej wnioskować, że wydatki bieżące na oświatę

od 2017 do 2019 roku wzrastały. Najwyższy udział stanowiły wydatki na wynagrodzenia i pochodne (średnio 66% wydatków bieżących). Pozostałe wydatki bieżące mieściły się w przedziale między 909 tys. zł a 2,6 mln zł rocznie.

Tab. 15. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Poświętne w latach 2017-2020

	2017	2018	2019	2020
WYDATKI OGÓŁEM	3 422 845,73	3 826 535,35	5 587 491,43	4 406 695,29
Wydatki bieżące, w tym:	3 422 845,73	3 826 535,35	5 587 491,43	4 406 695,29
<i>Wynagrodzenia i pochodne</i>	<i>2 512 912,49</i>	<i>2 573 168,00</i>	<i>3 012 128,32</i>	<i>3 146 160,33</i>
<i>Pozostałe wydatki bieżące</i>	<i>909 933,24</i>	<i>1 253 367,35</i>	<i>2 575 363,11</i>	<i>1 260 534,96</i>
Wydatki majątkowe	0,00	0,00	0,00	0,00
SUBWENCJA OŚWIATOWA	2 680 229,00	2 642 288,00	2 754 952,00	2 753 741,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	742 616,73	1 184 247,35	2 832 539,43	1 652 954,29
Stopień pokrycia	78%	69%	49%	62%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

W tabeli można również zwrócić uwagę na poziom przyznanej subwencji oświatowej oraz stopień, w jakim pokrywa ona wydatki na oświatę w Gminie. Wynika z niej, że subwencja oświatowa w żadnym z analizowanych lat nie pokrywała w całości wydatków na oświatę. Dodatkowo zauważalny jest również malejący stopień pokrycia wydatków subwencją, co oznacza, że coraz więcej wydatków oświatowych Gmina musi pokrywać z dochodów własnych. W 2017 roku wskaźnik ten wynosił 78%, a w roku 2020 zmniejszył się do 62%.

Gmina aktywnie angażuje się w pozyskiwanie środków ze źródeł zewnętrznych na rozwój edukacji. W tym zakresie udało się zrealizować wiele projektów, dzięki którym możliwe były remonty czy doposażenie szkół oraz prowadzenie szkoleń podnoszących kompetencje nauczycieli.

Kultura i sport

Wysoka jakość życia i zadowolenie mieszkańców wiąże się w dużej mierze w możliwościach zaspokojenia ich potrzeb w zakresie kultury, sportu i rekreacji. W związku z tym na terenie Gminy funkcjonują instytucje kulturalne oraz kluby sportowe, odbywają się także imprezy i różnego rodzaju wydarzenia w tym zakresie.

Główną jednostką kulturalną na terenie Gminy jest Gminny Ośrodek Kultury w Poświętnem, zlokalizowany pod adresem ul. Główna 40. Podmiot oprócz szeroko zakrojonej działalności z zakresu popularyzacji czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży, współuczestniczy w organizacji imprez i wydarzeń kulturalnych na terenie Gminy w tym dożynek, występów grup artystycznych, koncertów. GOK angażuje się również w akcje zewnętrzne, a z pozyskanych środków prowadzi animacje dla dzieci i seniorów itp. Dostrzega się potencjał w dalszym rozwoju działalności tej jednostki.

W Gminie działa też Gminna Biblioteka Publiczna w Poświętnem wraz z filią w Dębie. Biblioteka oprócz udostępniania książek i czasopism organizowane są w niej różne zajęcia, głównie plastyczne i literackie dla dzieci z terenu Gminy.

Największym i najważniejszym cyklicznie odbywającym się na terenie Gminy wydarzeniem jest odpust św. Michała. Odpust odbywa się w każdą ostatnią niedzielę września od końca XVII w przy Sanktuarium w Studziannej. Wydarzenie to jest jednym z największych tego typu imprez w Polsce oraz jednym łączącym uroczystość kościelną z jarmarkiem. Odpust cieszy się popularnością nie tylko wśród mieszkańców, a corocznie uczestniczy w nim kilkanaście tysięcy osób z całego kraju. Na jarmark oprócz turystów zjeżdżają także artyści, twórcy i rzemieślnicy, którzy na gościńcu przy Bazylice rozkładają swoje stragany z regionalnymi potrawami czy rękodziełem. Ponadto Sanktuarium jest miejscem kultu, stanowiące jedno z najważniejszych miejsc pielgrzymkowych w Polsce.

Wśród innych cyklicznych wydarzeń kulturalnych organizowanych na terenie Gminy Poświętne wyróżnia się:

- Tańce, hulanki na dechach,
- Święto Pieczonego Ziemniaka – odbywa się w październiku, gdzie występują dzieci z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Brudzewicach oraz odbywają się związane z „patronem” imprezy (ziemniakiem) zabawy i konkursy z nagrodami dla dzieci i rodziców. Odbywa się również prezentacja stoisk, przygotowanych wcześniej przez dzieci prac pt. „Ziemniaczane cudaki” oraz potraw zawierających to warzywo,
- Wianki w Dębie,
- Festiwal Pieroga w Anielinie – organizatorami lipcowego festiwalu są: Koło Gospodyń Wiejskich w Anielinie, władze sołectwa i Gminy oraz Gminny Ośrodek Kultury. Poszczególne Koła Gospodyń z terenu Gminy Poświętne przygotowują swoje wersje tej tradycyjnej w polskiej kuchni potrawy,
- Rajd rowerowy,

- uroczystości związane z mjr Henrykiem Dobrzańskim „Hubala” (rocznica urodzin, śmierci).

W Gminie odbywają się również lokalne imprezy, organizowane przez sołectwa, których uczestnicy to w przeważającej liczbie ich mieszkańcy. Wydarzenia te cieszą się popularnością wśród lokalnej ludności.

Na terenie Gminy Poświętne aktywność kulturalną umożliwiają również świetlice wiejskie. W Gminie wskazać można 7 takich obiektów. W świetlicach odbywają się spotkania Kół Gospodyń Wiejskich. Świetlice wiejskie w Anielinie oraz w Gapininie wymagają kompleksowego remontu, w tym termomodernizacji i doposażenia.

Upowszechnianiem sportu w Gminie Poświętne zajmuje się Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji. Na terenie Gminy zlokalizowanych jest kilka boisk, w tym boiska wielofunkcyjne i boisko pełnowymiarowe do piłki nożnej. Planuje się rozbudowę obiektów sportowych, m.in. poprzez budowę nowych boisk wielofunkcyjnych, utworzenie Skate Parku itp. W części miejscowości znajdują się również place zabaw i siłownie zewnętrzne. Dostrzega się potrzebę zwiększenia liczby tego typu miejsc w Gminie.

Na terenie Gminy funkcjonuje Klub Sportowy „Poświętne”. Jest to klub składający się z grupy seniorskiej, która występuje w A klasie. Ponadto klub organizuje treningi dla dzieci i młodzieży. Celem klubu jest krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych na terenie działania klubu oraz wychowywanie dzieci i młodzieży przez kulturę fizyczną i sport.

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 Ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

Gmina Poświętne nie posiada na swoim terenie komisariatu policji. Zapewnieniem bezpieczeństwa i porządku publicznego zajmuje się Komenda Powiatowa Policji w Opocznie. Obszar Gminy należy do rejonu nr 8, który obsługuje 1 dzielnicowy.

Na terenie Gminy zlokalizowane są 3 remizy Ochotniczej Straży Pożarnej. Jednostki działające w Poświętnem oraz Brudzewicach są ujęte w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym.

Tab. 16. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie Gminy Poświętne

Nazwa jednostki	Lokalizacja	Ujęcie w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym
OSP KSRG Poświętne	ul. Główna 40, 26-315 Poświętne	Tak
OSP Brudzewice	Brudzewice 67A, 26-315 Poświętne	Tak
OSP Gapinin	Gapinin-Kolonia 24A, 26-315 Poświętne	Nie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Wśród najważniejszych zagrożeń na terenie Gminy można zaliczyć wypadki drogowe na drodze krajowej DK 48 przechodzącej przez teren Gminy Poświętne. W związku z dużą ilością terenów zaleśnionych istnieje zagrożenie pożarowe w okresach suszy.

W celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców na terenie Gminy zainstalowany został monitoring. Kamera monitoringu należy do GDDKiA i jest zlokalizowana na słupie przy ul. Akacyjnej 1 w Poświętnem.

Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne Gminy

Według stanu na 2021 rok w KRS zarejestrowanych było 8 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, tj.:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Poświętnem,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Brudzewicach ,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Gapininie,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Bazyliki w Studziannej,
- Stowarzyszenie Ułanów im. Oddziału Wydzielonego Wojska Polskiego mjr. Hubala,
- Stowarzyszenie „Rodzice W Szkole”,
- Stowarzyszenie „Poświętne – Nakręcona Gmina”,
- Stowarzyszenie Hubalczyki 1939-1940.

Stowarzyszenie „Poświętne – Nakręcona Gmina” nastawione jest na rozwój Gminy i podnoszenie jakości życia jej mieszkańców. Prowadzi działania w zakresie m.in. rozwoju edukacji, kultury, sztuki, sportu, promocji i ochrony zdrowia, ochrony środowiska, ekologii, ochrony zwierząt, bezpieczeństwa publicznego, rozwoju infrastruktury itp. W szczególności zajmuje się również rozwojem turystyki i promocją Gminy w kraju i za granicą, pozyskiwaniem kontraktów i nawiązywaniem współpracy oraz pozyskiwaniem dotacji i dofinansowania na realizację swoich celów.

Stowarzyszenie Przyjaciół Bazyliki w Studziannej jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem mającym na celu realizację działalności społeczno-użytecznej prowadzonej w sferze zadań publicznych, a zmierzających poprzez propagowanie inicjatyw, postaw i działań do ochrony zabytków i dóbr kultury, a w szczególności do remontu i renowacji zabytkowego zespołu bazylikowo-klasztornego Księży Filipinów w Studziannej wpisanego do rejestru dóbr kultury narodowej oraz wspieranie organizacyjne i rzeczowe osób fizycznych i jednostek organizacyjnych, które takie podejmują działania.

Stowarzyszenie Ułanów im. Oddziału Wydzielonego Wojska Polskiego mjr. Hubala ma na celu szerzenie wśród społeczeństwa poczucia patriotyzmu i zachęcanie młodych ludzi, a szczególnie członków stowarzyszenia, do rozpowszechniania historii bohaterskiej działalności mjr. Henryka Dobrzańskiego „Hubala”. Stowarzyszenie stara się wiernie odtwarzać atmosferę czasów ówczesnych kawalerii oraz współpracuje z wieloma grupami rekonstrukcji historycznych. Jest również inicjatorem wielu widowisk historycznych.

Na terenie Gminy działa 6 Kół Gospodyń Wiejskich w miejscowościach tj.: Studzianna, Poświętne, Brudzewice, Dęba, Anielin oraz w Buczku. Panie z KGW organizują różnego rodzaju wydarzenia, spotkania i występy artystyczne.

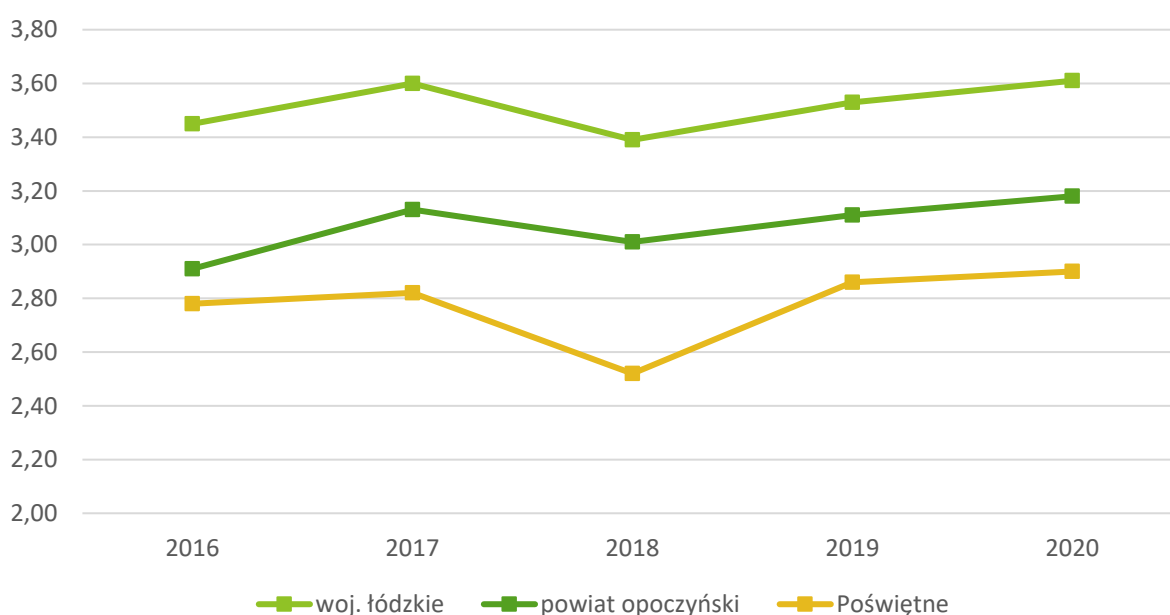
Współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi przebiega bardzo pomyślnie. Gmina wspomaga stowarzyszenia w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, dzięki czemu organizacje te mogą się rozwijać i prowadzić coraz szerszą działalność na rzecz Gminy Poświętne i jej mieszkańców.

Gmina Poświętne jest członkiem Stowarzyszenia Dolina Pilicy, działającym jako Lokalna Grupa Działania. „Dolina Pilicy” posiada status prawny stowarzyszenia, dostosowanego do wymogów art. 15 ustawy z 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRROW. Została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w Łodzi w dniu 26.05.2006 roku. Region działania LGD obejmuje obszar gmin położonych wokół Zalewu Sulejowskiego, w pobliżu rzeki Pilicy w południowo-wschodniej części regionu łódzkiego.

Ponadto Gminy jest członkiem stowarzyszeń i związków międzygminnych tj.:

- Związek Gmin Wiejskich,
- Ogólnopolska Federacja Przedsiębiorców i Pracodawców.pl,
- Polska Sieć Odnowy i Rozwoju Wsi.

Poniższy wykres prezentuje liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na jednego mieszkańca w Gminie Poświętne na tle powiatu i województwa, w których jest położona. Zauważyć można, że w analizowanych latach liczba ta utrzymywała się na niższym poziomie niż średnia dla powiatu i województwa. W 2020 wskaźnik ten wynosił 2,90 dla Gminy Poświętne, 3,18 dla powiatu opoczyńskiego i 3,61 dla województwa łódzkiego.

Ryc. 21. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Poświętne na tle porównywanych jednostek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

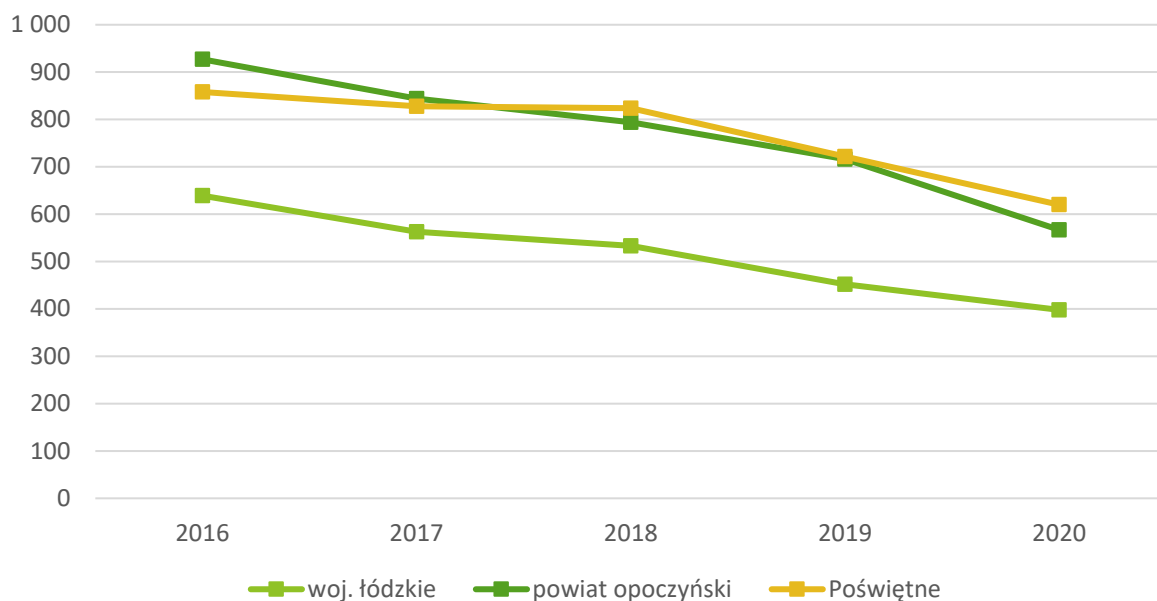
Mieszkańcy Gminy Poświętne w zakresie ochrony zdrowia mogą korzystać z usług świadczonych przez Gminny Ośrodek Zdrowia w Poświętnem n/Pilicą-filia SP ZOZ Szpitala Powiatowego im. Edmunda Biernackiego w Opocznie. GOZ posiada gabinet medycyny szkolnej, gabinet pielęgniarstwa środowiskowej oraz poradnię lekarza POZ. Najbliższy szpital położony jest w odległości ok. 30 km od siedziby Gminy.

Na terenie Gminy funkcjonuje jedna apteka, która znajduje się przy ulicy Akacjowej 3 w Poświętnem. Otwarta jest od poniedziałku do piątku w godzinach od 8:00 do 16:00.

Za realizację zadań dotyczących pomocy społecznej oraz podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem w Gminie Poświętne odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Poświętnem. Ośrodek boryka się z problemem braków kadrowych. Mimo to mocno rozwija swoją działalność od kilku lat, pozyskując dofinansowania zewnętrzne i angażując się w projekty skierowane do mieszkańców. W roku 2020 w ramach działań prorodzinnych zrealizował zadania takie jak m.in.:

- z zakresu Karty Dużej Rodziny (wydano 91 kart),
- realizacja programu rządowego „Dobry Start”, czyli przyznanie jednorazowo 300 zł wsparcia dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny,
- realizacja zadań z programu „Wspieraj Seniora”,
- wsparcie finansowe w ramach świadczenia wychowawczego z programu „Rodzina 500+”.

W poniższej tabeli przedstawiono kształtowanie liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Poświętne w latach 2016-2020 na tle powiatu i województwa. Liczba beneficjentów przeliczona została na 10 tys. mieszkańców. Zauważyć należy, iż liczba beneficjentów corocznie spada i jest to sytuacja charakterystyczna dla całego kraju. Dla Gminy Poświętne wskaźnik ten w analizowanych latach był wyższy niż w powiecie i w województwie.

Ryc. 22. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Poświętne na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jednym z zadań Gminy jest zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach poprzez zapewnienie im lokalu. W poniższej tabeli zaprezentowana została liczba mieszkań socjalnych i komunalnych w zasobie Gminy Poświętne w latach 2016-2020. Liczba mieszkań socjalnych i komunalnych od 2016 roku utrzymywała się stałym poziomie. Gmina w 2020 roku miała w swoim zasobie 6 mieszkań komunalnych i 1 jedno mieszkanie socjalne. Gmina nie posiada na chwilę obecną mieszkań wspomaganych i chronionych.

Tab. 17. Liczba mieszkań socjalnych i komunalnych w zasobie Gminy Poświętne w latach 2015-2019

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba mieszkań komunalnych	6	6	6	6	6
Liczba mieszkań socjalnych	1	1	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Załącznik 2: Wzór ankiety

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Poświętne – konsultacje społeczne

Szanowni Państwo,

W związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Poświętne, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą za planować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy?						
Skuteczność działania pomocy społecznej?						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę? (DPS, Klub Seniora)						
Wsparcie osób niesamodzielnych?						
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy?						
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy?						
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?						
Gospodarka						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?						
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?						

Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy?						
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
Dostępność usług na terenie Gminy?						
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie?						
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji?						
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						
Środowisko i przestrzeń						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Estetykę swojej gminy?						
Jakość powietrza w gminie?						
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska?						
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)?						
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?						
Świadomość ekologiczną mieszkańców?						
System odbioru odpadów na terenie gminy?						
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Walory środowiska przyrodniczego w gminie?						
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy?						
Infrastruktura techniczna						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Stan dróg w gminie?						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp)?						

Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?							
Jakość sieci wodociągowej?							
Jakość sieci kanalizacyjnej?							
Jakość sieci gazowej?							
Dostęp do Internetu w gminie?							
Turystyka i rekreacja							
Jak oceniasz:		Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną gminy?							
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie?							
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?							
Poziom bazy gastronomicznej?							
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych							
System ścieżek rowerowych?							
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?							
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?							
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?							
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?							
Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?							
Edukacja i kultura							
Jak oceniasz:		Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Dostęp do edukacji przedszkolnej?							
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie?							
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy?							
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?							

Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?						
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?						
Organizację dowozu dzieci do szkół?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.)						
Działalność domu kultury i biblioteki?						
Działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w gminie w ciągu najbliższych lat:

- ☐ poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- ☐ zapewnienie transportu zbiorowego
- ☐ rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
- ☐ rozbudowa oświetlenie ulicznego
- ☐ rozwój infrastruktury sportowej
- ☐ budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- ☐ budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- ☐ rozwój sieci gazowej
- ☐ budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- ☐ rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
- ☐ poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- ☐ poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
- ☐ zwiększenie dostępu do Internetu

- ☐ wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- ☐ stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
- ☐ stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- ☐ poprawa dostępu do usług medycznych
- ☐ zmniejszenie bezrobocia
- ☐ promocja gminy
- ☐ inwestycje w rozwój turystyki
- ☐ podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- ☐ zwiększenie dostępności przedszkoli
- ☐ zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- ☐ poprawa bezpieczeństwa publicznego
- ☐ rozwój kultury
- ☐ aktywizacja osób starszych
- ☐ inne (*jakie?*)

Część III:

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

.....

Metryczka

Płeć:

- kobieta
- mężczyzna

Wiek:

- poniżej 18 lat
- 18-25 lat
- 26-35 lat
- 36-45 lat
- 46-55 lat
- 56-65 lat
- powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

- uczeń/student
- rolnik

- przedsiębiorca
- osoba pracująca
- osoba bezrobotna
- emeryt / rencista
- inne (jakie?)

Zamieszkanie:

- jestem mieszkańcem gminy
- nie jestem mieszkańcem gminy

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
I.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej	Rozbudowa i modernizacja sieci dróg gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (chodniki, oświetlenie, ścieżki rowerowe)				
	Współpraca z Powiatowym i Wojewódzkim Zarządem Dróg w zakresie budowy, modernizacji i remontów dróg				
	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy				
	Monitoring i w razie konieczności zwiększenie przepustowości oczyszczalni ścieków komunalnych				
	Modernizacja stacji uzdatniania wody i w razie potrzeby poszukiwanie nowych ujęć				
	Rozwój przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieobjętych siecią kanalizacyjną				
	Kontynuacja programu eliminującego różnice terytorialne w dostępności szerokopasmowego Internetu o wysokich przepustowościach				
I.2. Wysoka funkcjonalność i spójność przestrzenna	Regulacja polityki przestrzennej aktualizację Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Poświętne				
	Stopniowe obejmowanie Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego				
	Wyznaczenie terenów pod rozbudowę mieszkań jednorodzinnych w miejscowościach Buczek, Dęba i Dęborzeczek				
	Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości poprzez wyznaczenie terenów pod inwestycje z poszanowaniem terenów chronionych				
	Podjęcie czynności prowadzących do połączenia drogowego pomiędzy północną i południową częścią Gminy				
	Podniesienie poziomu estetyki obiektów publicznych i przestrzeni publicznej				
	Tworzenie terenów zieleni uporządkowanej (pasy zieleni przydrożnej, ogrody deszczowe)				
	Monitoring funkcjonalności i stopnia wykorzystywania przez mieszkańców transportu zbiorowego				

	Rozpowszechnianie wśród mieszkańców informacji o możliwości korzystania z transportu zbiorowego				
	Dostosowanie budynków użyteczności publicznej do zasad wynikających z ustawy o dostępności				
I.3. Ochrona środowiska naturalnego	Stwarzanie warunków do rozwoju odnawialnych źródeł energii i montaż instalacji OZE na budynkach użyteczności publicznej				
	Wspieranie inicjatyw proekologicznych wśród mieszkańców (m.in. dotacje na wymianę pieców, budowę instalacji fotowoltaicznych, budowę przydomowych oczyszczalni ścieków)				
	Kontynuacja termomodernizacji budynków użyteczności publicznej				
	Monitoring jakości powietrza				
	Zwiększanie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców m.in. poprzez organizację wydarzeń promujących ochronę środowiska, realizację projektów ekologicznych, prowadzenie zabaw i konkursów dla najmłodszych mieszkańców związanych z ekologią				
	Prowadzenie kontroli mieszkańców w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami oraz wykorzystywanych paliw do ogrzewania budynków				
	Budowa i modernizacja zbiorników małej retencji				

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
II.1. Rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe oraz ochrona dziedzictwa lokalnego	Utworzenie szlaku turystycznego wraz z infrastrukturą wypoczynkową obejmującego najważniejsze i najciekawsze punkty i obiekty Gminy związane z jej historią filmografii				
	Zwiększenie liczby tablic informacyjnych o historycznych miejscach w Gminie				
	Rozwój szlaków pieszych, rowerowych, konnych na terenach leśnych				
	Rozbudowa infrastruktury turystycznej przy rzece Pilicy (tworzenie przystani kajakowych, stanowisk wędkarskich, parkingów itp.)				
	Tworzenie miejsc wypoczynku, np. tężnie solankowe				
	Rozwój bazy hotelowo-gastronomicznej i agroturystyki				
	Współpraca z Piotrkowem Trybunalskim oraz Łodzią w zakresie rozwoju turystyki filmowej na terenie Gminy				
	Pozyskiwanie środków na renowację i ochronę zabytków				
	Uchwalenie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami				
	Rozwijanie wśród mieszkańców poczucia przynależności do społeczności lokalnej i świadomości dziedzictwa lokalnego				
II.2. Wsparcie pozostałych sektorów gospodarki	Wyznaczenie terenów inwestycyjnych pod małą strefę ekonomiczną				
	Wsparcie przedsiębiorców poprzez stosowanie ulg i zwolnień w podatkach				
	Pomoc w zakładaniu nowych działalności gospodarczych				
	Podjęcie działań zapobiegających zanikaniu rolnictwa				
	Szkolenia dla rolników z zakresu nowoczesnego rolnictwa oraz szkolenia dla przedsiębiorców				
	Wsparcie lokalnych producentów rolnych				
	Wsparcie rozwoju przemysłu drzewnego				
	Tworzenie warunków do rozwoju ekogospodarstw				
II.3. Holistyczna promocja Gminy	Tworzenie małych i średnich przedsiębiorstw				
	Promocja walorów turystycznych Gminy i uprawy borówki amerykańskiej				
	Rozprzestrzenianie informacji o istniejących atrakcjach i szlakach turystycznych w mediach społecznościowych				
	Utworzenie przewodnika po Gminie				

	Nakręcenie filmiku promocyjnego				
	Utworzenie broszur informacyjnych i ich udostępnianie w mediach społecznościowych				
	Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie wspólnej promocji				
	Promocja dziedzictwa lokalnego we współpracy z organizacjami pozarządowymi, związkami i stowarzyszeniami				
	Zwiększenie promocji lokalnych przedsiębiorców i twórców				

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
III.1. Bogata oferta kulturalna i sportowa	Rozwój działalności Domu Kultury i świetlic wiejskich – zwiększenie liczby organizowanych wydarzeń i zajęć				
	Dostosowanie oferty Domu Kultury do potrzeb seniorów				
	Organizacja imprez kulturalnych dostosowanych do wszystkich grup wiekowych				
	Współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi w zakresie upowszechniania kultury				
	Popularyzacja kultury fizycznej i zdrowego trybu życia wśród wszystkich grup wiekowych, m.in. poprzez systematyczną rozbudowę, dostosowywanie i modernizację bazy sportowej, w tym budowa boisk wielofunkcyjnych				
	Organizacja wydarzeń sportowych dostosowanych do zainteresowań mieszkańców				
	Tworzenie miejsc wypoczynku dla mieszkańców (parki, skwery)				
	Modernizacja istniejących i budowa nowych placów zabaw i siłowni zewnętrznych				
III.2. Wysoki poziom gminnej oferty dydaktycznej	Zwiększenie liczby miejsc wychowania przedszkolnego				
	Podnoszenie jakości infrastruktury szkolnej i bazy dydaktycznej oraz poziomu nauczania, a w konsekwencji wyników egzaminów				
	Doskonalenie kadry wychowawczej i oświatowej, np. poprzez kursy i szkolenia				
	Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży szkolnej, np. w postaci zajęć pozalekcyjnych, kół zainteresowań, itp.				
	Wprowadzenie wsparcia dla uczniów z problemami w nauce w celu wyrównania ich szans z rówieśnikami, a w konsekwencji na rynku pracy				
	Udzielanie wsparcia dla uczniów wybitnie uzdolnionych, umożliwiając im rozwój poza podstawą programową				
	Dążenie do zapewnienia dostępu w jednostkach oświatowych do podstawowej opieki zdrowotnej (pielęgniarka szkolna, stomatolog)				
	Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży w szkołach, nauka o zdrowym żywieniu i zdrowym trybie życia				
	Utworzenie Dziennego Domu Seniora				

III.3. Rozwój usług społecznych i opieki zdrowotnej	Utworzenie Klubu Seniora				
	Wprowadzenie opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób starszych i niesamodzielnych				
	Przeciwdziałanie wykluczeniom społecznym osób starszych i ze szczególnymi potrzebami				
	Rozwój współpracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z fundacjami, stowarzyszeniami i organizacjami pozarządowymi				
	Rozwiązanie problemu braków kadrowych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej				
	Podjęcie działań zmierzających do wprowadzenia prywatnej opieki medycznej i nowej apteki				
	Organizacja i promowanie programów profilaktyki zdrowotnej.				